

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Diplomová práce

2017

Bohuslava Čermáková

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta financí a účetnictví

Katedra finančního účetnictví a auditingu

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

ANALÝZA VYPOVÍDACÍ SCHOPNOSTI VÝKAZU ZISKU A ZTRÁTY SESTAVENÉHO PODLE ČESKÝCH ÚČETNÍCH PŘEDPISŮ A IFRS

Diplomová práce

Autor diplomové práce: Bohuslava Čermáková

Vedoucí diplomové práce: Ing. Mariana Peprníčková, Ph.D.

Rok obhajoba: 2017

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Analýza vypovídací schopnosti výkazu zisku a ztráty sestaveného podle českých účetních předpisů a IFRS“ vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu a další materiály jsem řádně označila a uvedla v přiloženém seznamu zdrojů.

V Praze dne 4.1.2017

Bohuslava Čermáková

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí diplomové práce Ing. Marianě Peprníčkové, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost, vstřícnost a především cenné rady a připomínky při zpracování této diplomové práce. V neposlední řadě také děkuji své rodině a přátelům za obrovskou podporu během psaní diplomové práce a celého studia.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá problematikou výkazu zisku a ztráty. V teoretické části přibližuje podstatu účetní závěrky, jednotlivé prvky účetní závěrky a poté se již zaměřuje na jediný konkrétní výkaz, a to výkaz zisku a ztráty. Jsou zde vyjmenovány a popsány základní stavební kameny výkazu a blíže specifikována je i jeho podoba. Analýza je prováděna z hlediska českých účetních předpisů i IFRS. V analytické části se diplomová práce zaměřuje především na zkoumání vypovídací schopnosti výkazu zisku a ztráty v praxi. Dochází k analyzování výkazu z pohledu externích uživatelů. Do výzkumu byly náhodně vybrány skutečně existující společnosti, které zveřejňují účetní závěrku sestavenou dle českých účetních předpisů nebo IFRS. Hlavním přístupem použitým v této práci je finanční analýza, v rámci níž jsou prováděny horizontální a vertikální analýzy, počítány poměrové ukazatele a veškeré výsledky jsou porovnávány v čase i mezi konkurenty. Z výkazu zisku a ztráty lze vyčíst opravdu mnoho důležitých informací, jejich bližší vysvětlení však musí uživatel vždy hledat v ostatních účetních výkazech, se kterými je výkaz zisku a ztráty propojen.

KLÍČOVÁ SLOVA

Účetní závěrka, výkaz zisku a ztráty, druhové členění nákladů, účelové členění nákladů, výsledek hospodaření z běžné činnosti, provozní výsledek hospodaření, finanční výsledek hospodaření, výsledek hospodaření z mimořádné činnosti, daň z příjmů právnických osob, české účetní předpisy, IFRS, úplný výsledek hospodaření, finanční analýza.

ABSTRACT

This master thesis deals with an issue of the profit and loss statement. The theoretical part of the thesis describes the nature of the financial statements, the individual elements of the financial statements and after that, it focuses on the one particular statement which is profit and loss statement. The thesis also describes the basic building blocks of this particular statement and further specifies its appearance. The analysis is conducted in terms of Czech accounting standards and IFRS. In the analytical part of the thesis, the main focus lies on the research of the explanatory power of the profit and loss statement in practice. It analyzes the statement from the perspective of external users. The researched companies were randomly selected and they publish their financial statements prepared in accordance with Czech accounting standards and IFRS. The main approach used in this master thesis is the financial analysis, within which are carried out the horizontal and vertical analysis, ratios calculations and all results are compared over time and also among competitors. The income statement offers really important information to the users of financial statements, but for deeper explanation users have to always look into the other financial statements, because all of them are connected together.

KEY WORDS

Financial statements, income statement, profit and loss statement, nature of expense classification, function of expense classification, profit from ordinary activities, operating profit, financial profit, profit from extraordinary activities, income tax, czech accounting standards, IFRS, comprehensive income, financial analysis.

Seznam zkratk

ČÚP - České účetní předpisy

ČÚS - České účetní standardy

EAT - Zisk po zdanění

EBDIT - Zisk před odpisy, úroky a daněmi

EBIT - Zisk před úroky a daněmi

EBT - Zisk před zdaněním

IAS - Mezinárodní účetní standardy

IASB - Rada pro mezinárodní účetní standardy

IASC - Výbor pro mezinárodní účetní standardy

IFRS - Mezinárodní standardy účetního výkaznictví, Mezinárodní standardy pro finanční reportování

ZDP - Zákona o daních z příjmů č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

ZoÚ - Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Obsah

Úvod.....	9
1 České účetní předpisy	12
1.1 Obecné principy	12
1.2 Účetní závěrka.....	14
1.3 Vymezení prvků účetní závěrky	20
2 Výkaz zisku a ztráty dle českých účetních předpisů	22
3 Mezinárodní standardy účetního výkaznictví.....	32
3.1 Harmonizace účetnictví.....	32
3.2 Koncepční rámec IFRS a IAS 1	37
4 Vypovídací schopnost účetních výkazů	44
4.1 Účetnictví a jeho funkce.....	44
4.2 Finanční analýza	49
5 Praktická část - Analýza vypovídací schopnosti výkazu zisku a ztráty	55
5.1 UPC Česká republika, s.r.o.	57
5.2 Planet A, a.s.....	78
5.3 Srovnání výkazu sestaveného dle českých účetních předpisů a IFRS	83
Závěr	89
Zdroje.....	94
Seznam obrázků.....	99
Seznam tabulek.....	99

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá problematikou výkazu zisku a ztráty sestavovaného právníckými osobami. Dává si za cíl analyzovat vypovídací schopnost tohoto výkazu a jeho jednotlivých položek. Jelikož stále nabývají na důležitosti mezinárodní účetní předpisy, je tato problematika zkoumána nejen z hlediska českých účetních předpisů, ale i po stránce Mezinárodních standardů účetního výkaznictví, neboli IFRS. Výkaz zisku a ztráty podává důležité informace uživatelům účetních výkazů. Ti na tento výkaz nahlíží často jako na vůbec nejvíce podstatný výkaz z celé účetní závěrky. Z toho důvodu si práce dává za úkol ověřit pravdivost tohoto tvrzení. Jedná se navíc o aktuální téma, jelikož neustále narůstá role tuzemského i nadnárodního kapitálu. Jeho majitelé se většinou musí spoléhat právě na výkazy účetní závěrky a informace v nich uvedené. Proto je na výkazech zisku a ztráty konkrétních vybraných společností zjišťováno, co mohou uživatelé účetních informací vyčíst z předkládaných dat a zda jsou tyto zjištěné informace dostačující.

V první kapitole pojmenované České účetní předpisy je přiblížen proces sestavování účetní závěrky účetními jednotkami a obecná podstata jednotlivých účetních výkazů. V oblasti účetnictví a také účetní závěrky došlo v roce 2016 k podstatným změnám. Tyto změny jsou v práci uváděny, nebo alespoň jejich podstatná část. Jelikož však zatím nedošlo k sestavení účetních závěrek podniky dle novelizovaného Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, nebudou tato nová opatření předmětem zkoumání praktické části práce.

Druhá kapitola práce se již konkrétně zabývá výkazem zisku a ztráty sestaveným podle českých účetních předpisů, jak sám název napovídá. Do výkazu zisku a ztráty vstupují operace, které mají vliv na vznik výnosů a nákladů. Proto jsou jednotlivé základní prvky výkazu, výnosy a náklady, blíže charakterizovány. Výkaz zisku a ztráty může nabývat více podob, jednotlivé varianty jsou opět naznačeny a podrobněji popsány. Navíc je výkaz důležitý i z hlediska svého členění na určité složky, z nichž mohou být získány podrobnější informace o podniku. V této kapitole nejsou opomenuty ani daňové záležitosti vztahující se k výsledku hospodaření vykázanému ve výsledovce.

Dále následuje kapitola o účetní závěrce sestavené dle IFRS a celém procesu harmonizace účetnictví s titulem Mezinárodní standardy účetního výkaznictví. Proces sbližování národních účetních pravidel, způsobů oceňování a vykazování neustále nabývá na důležitosti, jelikož pouze v takovém případě je zabezpečen požadavek srovnatelnosti informací o finanční situaci podnikatelských subjektů a jeho výsledcích hospodaření. Toto srovnání je významné pro mnohé uživatele účetních informací a souvisí především s existencí nadnárodního kapitálu.

Poslední kapitoly teoretické části práce, Účetnictví a jeho funkce a Finanční analýza, se pak zabývají vypovídací schopností výkazu zisku a ztráty, jeho využitelností ve sféře finančních analýz a dokonce i případnými manipulacemi výsledku hospodaření.

V rámci praktické části práce je řešena a analyzována vypovídací schopnost výkazu zisku a ztráty sestaveného dle českých účetních předpisů a IFRS na konkrétních případech vybraných společností. Jsou prováděny horizontální a vertikální analýzy výkazu zisku a ztráty v rozmezí několika let, počítány poměrové ukazatele, pro jejichž určení jsou použity údaje uvedené pouze ve výkazech zisku a ztráty, a veškeré výsledky jsou porovnávány v čase i s konkurencí. Dále je zkoumán rozdíl mezi výkazem zisku a ztráty a výkazem o úplném výsledku sestaveném na základě IFRS, především v jejich podobě.

Na účetnictví jako takové lze nahlížet ze dvou stran. Zaprvé z pohledu účetních jednotek, které běžně účtují (účetnictví tedy „dělají“), zadruhé z pohledu těch, kteří výstupy z účetnictví využívají (běžní uživatelé).

„První přístup dává důraz na koncepty a techniky, které účetní pracovníci aplikují při sběru, třídění, sumarizaci, kontrole správnosti, sestavování a prezentaci účetních informací. Druhý přístup zdůrazňuje znalosti, které uživatelé účetních informací musí mít, aby účetním výkazům porozuměli.“¹

¹ KOVANICOVÁ, D. *Jak porozumět světovým, evropským, českým účetním výkazům*. Str. 6.

Jelikož má tato diplomová práce za úkol analyzovat výkaz zisku a ztráty z pohledu jeho vypovídací schopnosti, jak již bylo zmíněno dříve, ale autor této práce má přístup pouze k veřejně dostupným datům zveřejňovaným samotnými podniky, bude práce více založena na uživatelském přístupu, hlavně v praktické části práce. Tam je totiž kladen důraz na finální výstupy z účetnictví a jejich srozumitelnost, neboť jde o základní nástroj komunikace.

Zmíněnými uživateli účetních výkazů mohou být různé uživatelské skupiny s nejrůznějšími zájmy (interní či externí uživatelé). V první řadě je důležité uvést manažery, investory a obchodní partnery. Manažeři například potřebují tyto informace pro krátkodobé i dlouhodobé finanční řízení podniku. Na jejich základě pak mohou učinit důležitá rozhodnutí a zavést potřebná opatření. Dále se mezi uživatele řadí zaměstnanci, banky a jiní věřitelé, stát a jeho orgány, analytici, daňoví poradci, konkurenti, burzovní makléři i široká veřejnost atd. Veřejnost se může zajímat o výkazy podniku z mnoha důvodů, např. zda neuskutečňuje činnosti negativně ovlivňující životní prostředí, nebo zda dbá o rozvoj regionu, v němž uskutečňuje svou činnost. V rámci práce je na celou záležitost nahlíženo z pohledu externích uživatelů.

Účetní výkazy nelze zcela jednoduše ztotožňovat s realitou, spíše je třeba chápat výkazy jako výsledek úsilí předestřít představu o podniku uživatelům, aby se co nejvíce blížila skutečnosti. V rámci výkazu zisku a ztráty, jenž se sestavuje za časový interval, se tak hledí především na výkonnost podniku jako na hlavní ukazatel z něj vyplývající. I když finanční situace podniku je samozřejmě ovlivněna velkým množstvím ukazatelů a nelze tak při jejím hodnocení vycházet pouze z výkazu zisku a ztráty a výsledku hospodaření, který je v něm uveden.

1 České účetní předpisy

1.1 Obecné principy

Účetní výkaznictví je založeno na obecných zásadách, které mají přispět k poskytnutí věrného a poctivého obrazu o podniku uživatelům účetních informací. V jistém smyslu tyto zásady předurčují obsah vykazovaných údajů, a proto musí být při vedení účetnictví vždy všemi účetními jednotkami dodržovány. Mezi zmíněné předpoklady patří:

- realizační princip, jehož cílem je uznání výnosů (tržeb) až v době realizace,
- princip přiřazování nákladů výnosům spočívající v nutnosti souměření výnosů s odpovídajícími náklady,
- princip periodické alokace nákladů, který požaduje, aby některé náklady (výdaje) nebyly přiřazovány k výnosům pouze jednoho období,
- zásada oceňování peněžní jednotkou,
- zásada vykazující jednotky, jež jasně stanovuje podnik jako základní článek sestavující účetní výkazy,
- zásada přednosti obsahu před formou,
- trvání podniku,
- akruální báze.

Poslední dvě vyjmenované zásady jsou považovány za základní a nosné předpoklady. Bez splnění těchto zásadních východisek by účetnictví neposkytovalo věrný obraz o podniku. Předpoklad trvání podniku požaduje existenci podniku do budoucna. Podnik tedy musí i nadále pokračovat ve své ekonomické činnosti bez úmyslu jejího ukončení v dohledné budoucnosti. Nesmí zároveň nastat žádná skutečnost, která by činnost podniku jakkoliv omezovala nebo ji zabraňovala. Díky této zásadě pak mohou uživatelé účetních informací počítat s tím, že bude podnik schopen získat ekonomický prospěch ze současného majetkového potenciálu také v budoucnu. Akruální princip zase spočívá v uznání transakcí a jejich důsledků

v účetnictví v době, kdy se skutečně udály, bez ohledu na okamžik příjmu či výdaje peněz. „Výsledovka sestavená na akruální bázi tudíž informuje uživatele nejen o minulých transakcích, jež vyvolaly příjem a výdej peněžních prostředků, ale též o závazcích, jež bude podnik hradit v budoucnosti a rovněž o očekávaných budoucích příjmech peněz.“²

Na tyto principy dále navazují zásada periodicity, která požaduje sestavování účetních výkazů v pravidelných časových intervalech za tzv. účetní období pro potřeby uživatelů účetních informací, a zásada opatrnosti upozorňující na určitá rizika a úskalí v podnikání, jenž musí podnik brát v úvahu, chce-li i nadále existovat. Položky rozvahy a výsledovky musí být vždy vykazovány obezřetně, aby nevyvolávaly příliš optimistická očekávání. Ta by totiž nemusela být naplněna. Uživatelé účetních informací by mohli být uvedeni v omyl na základě nepřiměřeně optimistických předpokladů a mohli by učinit nesprávná rozhodnutí, která by vedla k jejich finančním ztrátám. V neposlední řadě je také důležitá zásada konzistence mezi účetními obdobími. Metody zobrazení hospodářských operací v účetnictví nelze bezmyšlenkovitě měnit mezi jednotlivými obdobími. Vždy je nutné udržet jistou stálost a kontinuitu v rámci účtování a oceňování operací a účetních položek, aby bylo možné výkazy mezi jednotlivými obdobími srovnávat. „Účetní jednotky mohou uvedené uspořádání a označování a obsahové vymezení a způsoby oceňování změnit zcela nebo zčásti mezi jednotlivými účetními obdobími jen z důvodů změny předmětu podnikání nebo jiné činnosti anebo z důvodů zpřesnění věrného zobrazení nebo zkvalitnění vypovídací schopnosti účetní závěrky, přičemž informaci o každé takové změně s jejím řádným zdůvodněním jsou povinny uvést v příloze v účetní závěrce.“³

Zobrazení je věrné v případě, že obsah položek účetní závěrky se shoduje se skutečností, a poctivé, pokud jsou při něm použity účetní metody správným způsobem. Pro podání věrného obrazu o podniku uživatelům jsou důležité nejen výše vyjmenované zásady a principy, ale i kvalitativní charakteristiky určující významné vlastnosti účetních výkazů jako např.: srozumitelnost, užitečnost pro rozhodování,

² KOVANICOVÁ, D. *Jak porozumět světovým, evropským, českým účetním výkazům*. Str. 154.

³ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. § 7, odst. 4.

spolehlivost, správnost, úplnost, průkaznost, významnost a objektivnost. Účetnictví je správné, není-li v rozporu se Zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, a dalšími právními předpisy. Úplnost účetnictví zase spočívá v zaznamenávání veškerých účetních případů, které se v daném účetním období udály, do účetních knih a v sestavování účetní závěrky (případně výroční zprávy) a jejím zveřejňování ve stanovených termínech. Průkaznost je pak splněna, jestliže jsou všechny účetní záznamy průkazné a byla-li provedena inventarizace.

1.2 Účetní závěrka

Účetní jednotky se řídí účetními předpisy a na jejich základě sestavují účetní závěrky. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, rozděluje podniky do určitých skupin a jednotlivým skupinám stanovuje způsoby sestavení účetních závěrek.⁴

První skupinou jsou tzv. mikro účetní jednotky. Definici pro mikro účetní jednotku splňují ty subjekty, které k rozvahovému dni nepřekročí alespoň 2 kritéria z uvedených:

- aktiva celkem 9 000 000 Kč,⁵
- roční úhrn čistého obrátu 18 000 000 Kč,⁶
- průměrný počet zaměstnanců v průběhu účetního období 10.⁷

Pokud jsou alespoň 2 uvedené hraniční hodnoty překročeny, bude se účetní jednotka řadit do skupiny malých účetních jednotek za splnění následujících podmínek. Opět tak nesmí účetní jednotka, která není mikro účetní jednotkou, k rozvahovému dni překračovat alespoň 2 kritéria, jimiž jsou:

- aktiva celkem 100 000 000 Kč,

⁴ Tento Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, byl novelizován s účinností od 1.1.2016. Novelizovány byly i zákony, vyhlášky a standardy související.

⁵ Aktiva celkem jsou chápána jako úhrn aktiv zjištěný z rozvahy.

⁶ Roční úhrn čistého obrátu se stanovuje na základě výnosů, které se sníží o prodejní slevy, a následně se vydělí počtem měsíců, v nichž trvalo účetní období. Aby byl zjištěn roční úhrn, je nutné vynásobit vypočtenou měsíční hodnotu číslem 12.

⁷ Průměrný počet zaměstnanců v průběhu účetního období lze určit pomocí metodiky Českého statistického úřadu jako průměrný přepočtený evidenční počet zaměstnanců.

- roční úhrn čistého obrátu 200 000 000 Kč,
- průměrný počet zaměstnanců v průběhu účetního období 50.

Jakmile jsou minimálně 2 uvedené hodnoty překročeny, je nutné podnik zařadit do třetí kategorie, kterou jsou střední účetní jednotky. Aby však v této kategorii mohla účetní jednotka setrvat, musí znovu projít testem, zda splňuje nastavené podmínky. Tentokrát jsou hodnoty jednotlivých kritérií nastaveny takto:

- aktiva celkem 500 000 000 Kč,
- roční úhrn čistého obrátu 1 000 000 000 Kč,
- průměrný počet zaměstnanců v průběhu účetního období 250.

Pokud by i tyto hodnoty byly alespoň ve 2 případech k rozvahovému dni překročeny, jedná se o velkou účetní jednotku. U konsolidovaných účetních závěrek jsou kritéria pro třídění do skupin: malá, střední a velká skupina účetních jednotek, nastavena obdobně. Také zde jsou použity jako podmínky hodnoty celkových aktiv, čistého obrátu a průměrný počet zaměstnanců v průběhu účetního období. Tato práce si však nedává za úkol podrobněji rozebírat konsolidované účetní závěrky, a proto nejsou jednotlivé hodnoty přesně vymezeny.

Účetní jednotka může vést jednoduché účetnictví, pokud se jedná o právnickou osobu se sídlem na území České republiky nebo zahraniční právnickou osobu, jež je povinna vést účetnictví, protože na území České republiky podniká. Nesmí však být plátcem daně z přidané hodnoty a její celkové příjmy za poslední uzavřené účetní období nesmí přesáhnout hodnotu 3 000 000 Kč. V neposlední řadě nesmí hodnota jejího majetku činit více než 3 000 000 Kč. Výše uvedené se vztahuje na různé spolky, honební společenstva, církevní a náboženské společnosti a instituce, odborové organizace atd.

Ostatní účetní jednotky vedou účetnictví v plném rozsahu, případně ve zjednodušeném rozsahu. Mezi jednotlivými způsoby vykazování nelze jednoduše přecházet a vybírat tak způsoby, které jsou pro dané účetní období a účetní jednotku nejvýhodnější. Jakmile účetní jednotka vede účetnictví v plném či zjednodušeném rozsahu, může přejít na vykazování v jednoduchém účetnictví až po uplynutí

5 účetních období po sobě následujících, v nichž tedy vedla účetnictví v plném nebo zjednodušeném rozsahu. Navíc musí splňovat kritéria pro vedení jednoduchého účetnictví. Účetní jednotky vedou účetnictví povinně a zcela běžně tak účtují o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků (dluhů) a jiných pasiv, o nákladech, výnosech a výsledku hospodaření. Zatímco účetní jednotky vedoucí jednoduché účetnictví účtují o svých výdajích, příjmech, majetku a závazcích. Předmět účetnictví je tedy jiný a hledí především na peněžní toky, zatímco u účetnictví v plném nebo zjednodušeném rozsahu se hledí především na dobu realizace, bez ohledu na peněžní toky.

Ve zjednodušeném rozsahu mohou vést účetnictví účetní jednotky splňující podmínky pro zařazení do skupiny malých a mikro účetních jednotek, bez povinnosti ověření účetní závěrky auditorem, jako např.: spolky, odborové organizace, organizace zaměstnavatelů, církve a náboženské společnosti, nadační fondy, společenství vlastníků jednotek, obecně prospěšné společnosti a další. Účetnictví v plném rozsahu musí vést ty jednotky, které nesplňují požadavky pro vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu. Změny v rozsahu vedení účetnictví se vždy promítnou až k 1. dni účetního období následujícího po období, kdy byly změny evidovány.

V rámci jednoduchého účetnictví se na konci účetního období sestavuje přehled o majetku a závazcích a přehled o příjmech a výdajích. Tento přehled musí být vytvořen nejpozději do 6 měsíců po skončení účetního období. Pokud účetní jednotky sestavují účetní závěrku v plném či zjednodušeném rozsahu musí vytvořit rozvahu, výkaz zisku a ztráty a přílohu, jelikož tyto 3 části tvoří nedílný celek. Všechny části účetní závěrky mohou být vytvořeny v plném nebo zkráceném rozsahu. Zkrácený rozsah je povolen u účetních jednotek bez povinnosti ověření účetní závěrky auditorem. To v podstatě znamená, že malé a mikro účetní jednotky bez povinného auditu mohou sestavovat rozvahu i výkaz zisku a ztráty ve zkráceném rozsahu a navíc nemusí výkaz zisku a ztráty vůbec zveřejňovat. Povinnost zveřejnění zůstává u zbývajících částí účetní závěrky, tedy rozvahy a přílohy k účetní závěrce. O zveřejňování účetní závěrky však bude pojednávat tato kapitola později.

Účetní závěrka obchodních společností musí dále zahrnovat přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu. Toto pravidlo se nevztahuje na banky, pojišťovny a penzijní společnosti, jelikož nemusí povinně sestavovat výkaz o peněžních tocích. Malé a mikro účetní jednotky, které byly charakterizovány na začátku kapitoly, nemusí sestavovat ani přehled o peněžních tocích, ani přehled o změnách vlastního kapitálu. Z toho vyplývá, že povinnost sestavovat přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu se vztahuje především na obchodní společnosti, jež jsou střední či velkou účetní jednotkou. Do roku 2016 bylo sestavování těchto přehledů dobrovolné, s výjimkou vybraných účetních jednotek.

Pokud má účetní jednotka za povinnost nechat ověřit účetní závěrku auditorem, musí také vyhotovit výroční zprávu. Cílem této zprávy je opět informovat uživatele účetních informací uceleně o vývoji účetní jednotky, o její výkonnosti, finanční situaci a o stávající hospodářské činnosti. Měla by proto obsahovat nejen účetní závěrku (její veškeré části) a zprávu auditora, ale i nefinanční informace o skutečnostech, které nastaly až po rozvahovém dni, informace o aktivitách v oblasti výzkumu a vývoje nebo v oblasti ochrany životního prostředí. Mikro, malé a střední podniky jsou z této povinnosti vyňaty, nemusí tak do výroční zprávy nefinanční informace vůbec uvádět.

Účetní jednotky zapsané do rejstříku musí účetní závěrku, přehled o majetku a závazcích či výroční zprávu zveřejnit v jimi sestaveném rozsahu. Pokud podléhá účetní závěrka auditu, musí být zveřejněna v rozsahu ověřeném auditorem. Nelze ji tedy po proběhlém auditu jakkoliv upravovat. Zároveň také musí být takováto závěrka schválena k tomu příslušným orgánem. Rejstřík stanovující povinnost účetní jednotky zveřejňovat účetní závěrku nebyl schválně blíže specifikovaný, jelikož od roku 2016 došlo ke změně a podle ní musí účetní závěrku zveřejňovat nejen účetní jednotky zapsané v obchodním rejstříku (mohou být zbaveny povinnosti zveřejňovat výkaz zisku a ztráty), ale i účetní jednotky zapsané v jakémkoliv rejstříku, např. rejstřík spolků atd. Pokud by vedly účetní jednotky pouze jednoduché účetnictví, musí zveřejňovat přehled o majetku a závazcích.

Ať už jsou nastavená pravidla jakákoliv, jejich cílem je vždy sestavit účetní závěrku srozumitelně. Musí také podávat věrný a poctivý obraz o finanční situaci účetní jednotky, aby na jejím základě mohl uživatel uvedené účetní informace použít pro ekonomická rozhodnutí.

Výše uvedené je z větší části novou záležitostí, jelikož před rokem 2016 Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, účetní jednotky vůbec neklasifikoval do skupin mikro, malých, středních a velkých podniků. Nebylo také za žádných okolností povoleno používání jednoduchého účetnictví.⁸ Účetní jednotky však i v těchto letech mohly využívat možnosti vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu a zároveň ve zjednodušeném rozsahu sestavovat i účetní závěrku.⁹ Vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu bylo povoleno: občanským sdružením a jejich organizačním jednotkám s právní subjektivitou, církvím a náboženským společnostem, obecně prospěšným společnostem, honebním společenstvům, nadačním fondům a společenstvím vlastníků jednotek atd. V rámci účetní závěrky musely být opět vytvořeny tři základní výkazy a to: rozvaha, výkaz zisku a ztráty a příloha. Účetní závěrka navíc mohla zahrnovat i přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu. Podmínkou pro sestavování účetní závěrky ve zjednodušeném rozsahu byla nepovinnost jejího ověření auditorem, s výjimkou akciových společností.

Podmínkou pro ověření účetní závěrky auditorem a sestavení výroční zprávy byla hodnotová kritéria, jejichž překročením za dvě po sobě jdoucí účetní období se povinnost ověření zakládala. Akciové společnosti musely překročit alespoň jedno ze tří kritérií, obchodní korporace musely překročit dvě kritéria. Tato kritéria byla následující:

- aktiva celkem více než 40 000 000 Kč,
- roční úhrn čistého obrátu více než 80 000 000 Kč,

⁸ Jednoduché účetnictví bylo v České republice povoleno do roku 2004. Tento postup byl zakázán po roce 2004 (fyzické osoby vedly nadále daňovou evidenci) a teprve od roku 2016 byl znovu povolen.

⁹ Od roku 2016 je namísto termínu účetní závěrka sestavená ve zjednodušeném rozsahu používán pojem účetní závěrka sestavená v rozsahu zkráceném.

- průměrný přepočtený stav zaměstnanců v průběhu účetního období více než 50.

Nově od roku 2016 jsou povinny mít ověřenou účetní závěrku auditorem tyto účetní jednotky: velké účetní jednotky, střední účetní jednotky a malé účetní jednotky, pouze pokud jsou akciovými společnostmi nebo svěřenskými fondy a dosáhly za dvě po sobě jdoucí účetní období alespoň hodnoty jednoho kritéria, viz seznam výše. V neposlední řadě do výčtu patří také ostatní malé účetní jednotky, které za dvě po sobě jdoucí účetní období překročily alespoň dvě stanovené hodnoty kritérií.

Následné zveřejnění účetní závěrky a výroční zprávy, jestliže bylo její vyhotovení vyžadováno zákonem nebo zvláštním právním předpisem, bylo do roku 2016 povinné pro účetní jednotky zapsané v obchodním rejstříku, nebo mohl povinnost zveřejnění opět stanovit zvláštní právní předpis.

Účetní jednotky musí vždy dodržovat při vedení účetnictví směrnou účtovou osnovu, uspořádání a označování položek účetní závěrky a především obsahové vymezení těchto závěrek. Vždy je také stanovena podoba výkazů v rámci účetní závěrky sestavené jak v plném tak zjednodušeném rozsahu prostřednictvím prováděcích právních předpisů, které pro jednotlivé skupiny účetních jednotek upravují rozsah a způsob sestavování účetní závěrky a vyhotovení výroční zprávy. Pro výkaz zisku a ztráty je důležité především uspořádání, označování a obsahové vymezení nákladů, výnosů a výsledků hospodaření v účetní závěrce. Účetní závěrka musí vždy obsahovat:

- jméno a příjmení, obchodní firmu nebo název účetní jednotky,
- sídlo nebo bydliště a místo podnikání,
- identifikační číslo osoby, pokud je má účetní jednotka přiděleno,
- právní formu účetní jednotky,
- předmět podnikání nebo účel, pro který byla účetní jednotka zřízena,
- rozvahový den,
- okamžik sestavení účetní závěrky,

- podpisový záznam.

Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, přesně vymezuje uspořádání položek nákladů, výnosů a výsledku hospodaření ve výkazu zisku a ztráty sestaveného ve zkráceném i plném rozsahu. Navíc jasně říká, že se účetní závěrka sestavuje v peněžních jednotkách české měny a že se jednotlivé položky uvádí v celých tisících Kč. Hlava III vyhlášky se snaží všechny položky výkazu zisku a ztráty blíže specifikovat. Jen pro příklad náklady na služby jsou přiblíženy jako náklady na opravy a udržování, cestovné, náklady na reprezentaci, nájemné apod. Daně a poplatky zase zahrnují veškeré daně a poplatky zaúčtované účetní jednotkou jako náklady s výjimkou daně z příjmů. Mnoho položek výkazu zisku a ztráty bylo pro rok 2016 přejmenováno a jejich obsah byl značně pozměněn. Některé součtové řádky byly z výkazu odstraněny bez náhrady, jiné byly nahrazeny nově koncipovanými sumačními položkami. Je tedy patrné, že pro rok 2016 výkaz zaznamenal značné změny. Velkou pozornost vyhláška věnuje také konsolidované účetní závěrce. České účetní standardy, konkrétně především ČÚS č. 019, stanovují základní postupy účtování nákladů a výnosů za účelem docílení souladu při používání účetních metod, pro potřeby práce je však tato problematika již příliš podrobná a pro následující analýzu nepotřebná.

1.3 Vymezení prvků účetní závěrky

Jak již bylo řečeno dříve, hlavní úlohou účetnictví je podávat pravdivé informace o podniku uživatelům v peněžním vyjádření. Uživatelé totiž díky účetnictví získávají co nejvěrnější obraz o podniku a jeho situaci. Zajímá je především majetková situace podniku (druh majetku, jeho ocenění, opotřebení atd.), dále zdroje, z nichž byl majetek pořízen, finanční situace podniku (zisk či ztráta, rozdělení zisku, výnosnost vložených prostředků apod.) a v neposlední řadě peněžní toky, hlavně schopnost podniku generovat peněžní prostředky.

„Rozvaha (výkaz o finanční pozici) podává obraz o majetkové situaci a zdrojích podniku k určitému datu. (...) Prezentuje současný pohled na podnik - jaká má podnik

*aktiva a zdroje, ukazuje bohatství účetní jednotky.*¹⁰ Rozvaha sestavená k určitému dni, většinou tedy k poslednímu dni v roce, ukazuje majetkovou strukturu podniku a zároveň i strukturu kapitálovou. Proto je velmi důležitým výkazem, neboť na jejím základě manažeři plánují budoucnost podniku (jeho růst) a snaží se optimalizovat strukturu zdrojů účetní jednotky.

Výkaz zisku a ztráty prezentuje, jak je účetní jednotka výkonná za účetní období. Jedná se o téměř nejdůležitější výkaz (alespoň pro některé uživatele), jelikož sumarizuje výnosy a náklady v požadované struktuře za dané účetní období. Je z něj jasné patrné, z jakých aktivit byly dosaženy zisky, případně ztráta. Jeho bližší podoba bude rozebrána v následujícím textu.

Příloha účetní závěrky podává obecné a ucelené informace o účetní jednotce, např.: obchodní firmu nebo jiný název, sídlo, identifikační číslo, právní formu, předmět podnikání, rozvahový den, okamžik sestavení účetní závěrky, datum vzniku účetní jednotky či datum zahájení činnosti, popis organizační struktury atd. Dále se v příloze uvádí: podíly v jiných účetních jednotkách (obchodních společnostech nebo družstvech), pokud jejich výše na základním kapitálu přesáhne 20 %, informace o zaměstnancích, použité účetní metody, způsoby oceňování, rozpis vytvořených rezerv, dlouhodobé bankovní úvěry a jejich details, přijaté dotace na investiční a provozní účely, pohledávky a závazky po lhůtě splatnosti a mnoho dalších skutečností.

Přehled o změnách ve vlastním kapitálu jak již název napovídá, informuje uživatele o změnách ve vlastním kapitálu účetní jednotky za účetní období. *„Z výkazu je možné vyčíst přesuny zdrojů v rámci vlastního kapitálu podniku, jako jsou vklady a výběry do základního kapitálu, změny ve fondech společnosti, dividendy, které byly rozděleny vlastníkům.*“¹¹

Přehled o peněžních tocích neboli výkaz cash flow ukazuje, jak je podnik schopný generovat peněžní prostředky a dále je využívat. Výkaz informuje, z jaké

¹⁰ BOKŠOVÁ, J. *Účetní výkazy pod lupou*. Str. 60.

¹¹ BOKŠOVÁ, J. *Účetní výkazy pod lupou*. Str. 59.

činnost účetní jednotka peněžní prostředky vyprodukovala, zda z provozních, investičních, popřípadě finančních operací. Vždy však pouze z transakcí, které se odehrály v průběhu daného účetního období. Také je důležité mít na paměti, že výkaz zachycuje skutečný pohyb peněžních prostředků účetní jednotky v rámci její ekonomické činnosti. Může tak dojít k nesouladu mezi pohybem hmotných prostředků a jejich platbou. Příkladem mohou být výplaty mezd, kdy náklady na mzdy vznikají v měsíci výkonu práce, ale k jejich výplatě dojde až v měsíci následujícím.

V České republice byla dle Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, účinného do začátku roku 2016, účetní závěrka tvořena třemi částmi a to: rozvahou, výkazem zisku a ztráty a přílohou k účetní závěrce. Součástí přílohy pak mohl být i přehled o peněžních tocích a přehled o změnách ve vlastním kapitálu. Jejich vytvoření záleželo pouze na rozhodnutí účetní jednotky. Od začátku roku 2016, kdy přišla v účinnost novela Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, je situace trochu komplikovanější. Jak již bylo řečeno dříve, od roku 2016 se účetní jednotky rozlišují do skupin mikro, malých, středních či velkých podniků a na základě tohoto rozdělení pak účtují pomocí jednoduchého účetnictví nebo účetnictví v plném (případně zjednodušeném) rozsahu. Pro všechny skupiny podniků a pro jednotlivé typy vedení účetnictví jsou pak stanovena jasná pravidla, jak má konkrétní účetní závěrka vypadat.

2 Výkaz zisku a ztráty dle českých účetních předpisů

Ve výkazu zisku a ztráty se zobrazují pouze operace, které na něj mají konkrétní vliv, nazývají se operacemi výsledkovými. Mezi operace výsledkové pak jasně spadají operace ovlivňující výnosy a náklady ať už související s hlavní výdělečnou činností nebo s jinými okrajovými či nahodilými činnostmi. Rozdíl mezi zaznamenanými výnosy a náklady se běžně označuje jako výsledek hospodaření. „Výsledkové operace v podobě výnosů vtékají do výsledku hospodaření daného účetního roku a v podobě nákladů z něj odtékají.“¹² Uvedené operace ve výsledku hospodaření účetní jednotky zapříčiní zisk nebo ztrátu běžného roku.

¹² KOVANICOVÁ, D. *Jak porozumět světovým, evropským, českým účetním výkazům*. Str. 59.

Výnosy i náklady vznikají na základě transakcí s aktivy a závazky. Výnosy mají jasně zobrazit určité zvýšení ekonomického prospěchu, zatímco náklady naopak snížení ekonomického prospěchu účetní jednotky. Zvýšení ekonomického prospěchu by se mělo promítnout do aktiv jako jejich přírůstek nebo přírůstek jejich hodnoty, případně v pasivech jako snížení závazků s následným zvýšením vlastního kapitálu. Náklady se projevují jednak úbytky aktiv či jejich hodnoty, dále zvýšením závazků s vlivem na pokles vlastního kapitálu účetní jednotky. Výnos může být vykázán, pokud je dostatečně jistý a měřitelný.

Jelikož každá účetní jednotka za účetní období zaznamenává mnoho operací ovlivňujících výnosy a náklady, bylo nutné tyto transakce průběžně a především přehledně členit. Z toho důvodu se sestavují soubory účtů v rámci hlavní knihy, do nichž se všechny operace průběžně zaznamenávají a společně pak tyto účty generují výsledek hospodaření. Jeho výsledkem je jediné číslo zobrazující výsledný stav k určitému dni. Jedno číslo však neposkytuje dostatek informací pro uživatele. Ti potřebují celou škálu bližších dat pro svá rozhodnutí, bez toho aniž by museli zkoumat jednotlivé zápisy v hlavní knize a účetních denících. Z toho důvodu také vznikl výkaz zisku a ztráty, který má zabezpečit podrobnější data pro uživatele účetních informací a který jednoduše ukazuje, z jakých složek byl podnikový výsledek hospodaření v daném účetním období vytvořen. Účetním obdobím se ve smyslu výkazu zisku a ztráty myslí rok, ať už kalendářní či hospodářský, pokud nenastanou v životě účetní jednotky mimořádné události. Operace zaznamenané v průběhu účetního období vstoupí do výkazu zisku a ztráty. Účtují se tak po dobu jakéhosi časového intervalu. Proto výkaz zisku a ztráty nezobrazuje stav aktiv a pasiv, ale obsahuje informace o tocích v podobě výnosů a nákladů. Aby byly informace přesné a týkaly se právě jednoho účetního období, jsou výnosy a náklady na počátku účetního období vždy nulové (nemají počáteční stav).

Výnosy se ve výkazu člení na více složek a jednou z nejvýznamnějších jsou tržby, jejichž uznání se váže k určitému časovému okamžiku (okamžik realizace). Může se jednat o okamžik vyskladnění, dodání zboží zákazníkovi, poskytnutí služby atd. Výnosy nezávisí na době přijetí platby. *„Aktuální báze předpokládá, že veškeré transakce uskutečněné v podniku musí být zaznamenány v účetním období, se kterým*

věcně a časově souvisí bez ohledu na to, kdy dojde k uskutečnění souvisejících peněžních toků."¹³ Může dokonce nastat situace, že k úhradě nikdy nedojde. Dalšími výnosovými položkami jsou výnosy z prodeje majetku, tržby z prodeje cenných papírů nebo výnosové úroky. K těmto zaslouženým výnosům mohou být přiřazeny pouze náklady s těmito výnosy související. Zmíněný požadavek je zakotven i ve všeobecně uznávané účetní zásadě, tzv. zásada vzájemného souměření nákladů a výnosů (matching principle). Náklady vznikají z titulu spotřeby či používání majetku v souvislosti s výrobou výrobků, prodejem zboží nebo při poskytování služeb. Dále podnik nakupuje nejrůznější služby přímo od dodavatelů, má povinnost vyplácet mzdy atd. Dochází tak k účelovému vynaložení vstupů do hospodářské činnosti podniku za určité období, aby pak podnik získal výnosy z výstupů vytvořených v rámci všech činností podniku za určité období. Dalo by se říci, že náklady odrážejí vztah podniku ke svému okolí. Nejčastějšími nákladovými položkami jsou náklady na spotřebu materiálu a jiných surovin, náklady na spotřebu energií, náklady na prodané zboží, odpisy, náklady na opravy, náklady na mzdy, náklady na sociální pojištění, náklady vynaložené na daně a jiné poplatky či náklady na prodané cenné papíry. Náklady ale nemusí být vždy jednoznačně přiřaditelné přímo ke konkrétním výnosům, v tom případě dochází k uznání v období, kdy byly náklady vynaloženy. Tento případ nastává u nákladů na nájemné, nákladů na reklamní kampaň a mnoha dalších. Podnik je totiž musí platit, i když například neprodá žádné zboží.

Jak bylo uvedeno v předešlém textu, výsledek hospodaření uvedený ve výkazu zisku a ztráty se zjišťuje jako rozdíl mezi výnosy a náklady. Do roku 2004 tomu ale bylo trochu jinak. Bylo totiž povoleno jednoduché účetnictví, které mohly využívat účetní jednotky splňující stanovené podmínky. Jednoduché účetnictví určovalo výsledek hospodaření na základě rozdílu mezi příjmy a výdaji. Tento postup je znovu povolen od začátku roku 2016 díky novele Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Výkaz zisku a ztráty může mít tzv. horizontální formu, kdy se náklady uvádějí v určité struktuře v levé části výkazu a výnosy v části pravé. Dosažený zisk se poté

¹³ BOKŠOVÁ, J. *Účetní výkazy pod lupou*. Str. 125.

doplní na stranu nákladů. Pokud podnik dosáhne ztráty, uvede ji na opačné straně, tedy na straně výnosů.

Tabulka 1: Horizontální forma výkazu zisku a ztráty

Výkaz zisku a ztráty	
Náklady provozní ¹⁴	Výnosy provozní
Provozní výsledek hospodaření	
Zisk	Ztráta
Náklady finanční	Výnosy finanční
Finanční výsledek hospodaření	
Zisk	Ztráta
Náklady mimořádné	Výnosy mimořádné
Mimořádný výsledek hospodaření	
Zisk	Ztráta

Zdroj: BOKŠOVÁ, J. *Účetní výkazy pod lupou I. - Základy účetního výkaznictví*. Vyd. 1. Praha: Linde Praha, a.s., 2013, 512 s. ISBN: 978-80-7201-921-2.

Více využívaná je ale pro sestavení výkazu zisku a ztráty tzv. forma vertikální (používáno i v České republice). Jednotlivé položky, výnosy i náklady, jsou stupňovitě uspořádány do provozní, finanční a mimořádné sekce.

Tabulka 2: Vertikální forma výkazu zisku a ztráty

Výkaz zisku a ztráty	
Provozní výnosy	
Provozní náklady ¹⁵	
Provozní výsledek hospodaření	
Finanční výnosy	
Finanční náklady	

¹⁴ Náklady mohou být uspořádány dle druhů nebo účelu.

¹⁵ Náklady mohou být uspořádány dle druhů nebo účelu.

Finanční výsledek hospodaření	
Mimořádné výnosy	
Mimořádné náklady	
Mimořádný výsledek hospodaření	

Zdroj: BOKŠOVÁ, J. *Účetní výkazy pod lupou I. - Základy účetního výkaznictví*. Vyd. 1. Praha: Linde Praha, a.s., 2013, 512 s. ISBN: 978-80-7201-921-2.

Oba případy umožňují členění nákladů v provozní části výkazu zisku a ztráty dle druhů nebo účelu. Účelové členění nákladů lépe vyjadřuje hospodářský koloběh podniku a odpovídá na otázku: „na co byla spotřeba aktiv (peněžních prostředků, materiálu, atd.) vynaložena při hlavní činnosti podniku“. Všechny náklady vstupující při výrobě do hodnoty nedokončených či hotových výrobků se nazývají náklady výkonu. Díky nim má podnik podklady pro ocenění vyráběných aktiv. Existují však i náklady, které se nedají přímo přiřadit výkonům a nevstupují do hodnoty nových výrobků. Jedná se o náklady správní režie - administrativní náklady, odpisy administrativních budov, mzdové náklady vrcholného managementu společnosti apod. Mimo stojí také odbytové náklady (prodej výkonů), které opět nevstupují do hodnoty vyráběných výrobků a jsou řazeny spíše mezi náklady období, tzn., že se do výsledku hospodaření dostanou náklady správní a odbytové režie v období, kdy byly vynaloženy. Zatímco náklady výkonů se do výsledku přenesou v době prodeje výrobků.

Tabulka 3: Účelové členění nákladů

Tržby za prodané výkony (výrobky a služby)
- Výrobní náklady realizovaných výkonů
Hrubá marže
- Odbytová režie, Správní režie
+ Ostatní provozní výnosy / - Ostatní provozní náklady
Výsledek hospodaření z provozní činnosti
+ Finanční výnosy/ - Finanční náklady

Výsledek hospodaření z finanční činnosti
Výsledek hospodaření z běžné činnosti
+ Mimořádné výnosy/ - Mimořádné náklady
Mimořádný výsledek hospodaření
Výsledek hospodaření za účetní období

Zdroj: BOKŠOVÁ, J. *Účetní výkazy pod lupou I. - Základy účetního výkaznictví*. Vyd. 1. Praha: Linde Praha, a.s., 2013, 512 s. ISBN: 978-80-7201-921-2.

Předešlý odstavec popisoval situaci výrobního podniku, jak se ale bude chovat podnik, který nic nevyrábí? V obchodním podniku sice neprobíhá výrobní fáze, ale podnik nakupuje hotové zboží od jiných subjektů a poté ho přeprodává. Hrubou marži zjistí proto tak, že od tržeb za prodané zboží odečte nákupní cenu prodaného zboží. Následně již postupuje obdobně jako výrobní podnik, jelikož i zde existují náklady období odbytové a správní, ostatní provozní výnosy a náklady atd. Podnik poskytující služby zase hrubou marži vypočítá jako rozdíl mezi tržbami za prodané služby a výkonovou spotřebou neboli náklady na poskytnuté služby. Často navíc tyto podniky prodávají i doplňkové zboží.

Ostatní části výkazu zisku a ztráty se již nečlení dle účelu, ale dle druhu. Finanční a mimořádné náklady i výnosy jsou řazeny tak, aby bylo možné zjistit opět finanční výsledek hospodaření a mimořádný výsledek hospodaření. Účelové členění je možné pouze u provozního výsledku hospodaření z toho důvodu, že v praxi je velmi obtížné určit účel u nákladů z finanční a mimořádné činnosti. Příkladem může být prodej cenných papírů. Má se prodej přiřadit výrobě výrobku A nebo B, či dokonce správě nebo odbytu? Prodej cenných papírů bohužel není možné jednoduše zařadit, proto se dále postupuje druhovým členěním nákladů.

Druhové členění nákladů odpovídá na otázku „co bylo spotřebováno.“ Podnik rozeznává při své činnosti dva druhy nákladů. Prvotní náklady představují spotřebu vstupních činitelů z vnějšího prostředí. Druhotné náklady zase znamenají převzetí výkonů od jiných vnitropodnikových útvarů. Druhové členění však zobrazuje pouze prvotní náklady, zahrnutí druhotných nákladů mezi prvotní by zapříčinilo duplicitní vykazání. „Druhové členění nákladů je v podstatě prvním a konečným záznamem

*o spotřebovaném majetku podniku.*¹⁶ Mezi prvotní náklady lze zařadit tyto položky: externí náklady - spotřeba materiálu, odpisy, spotřeba prací a služeb, mzdové náklady, a ostatní náklady - opravné položky, rezervy, smluvní pokuty a penále, odpisy pohledávek apod. Takto členěné náklady ale neposkytují informace o nákladech výroby, odbytu a správy. Náklady všech fází (výrobní, prodejní, správy) jsou promíchány. Samozřejmě i zde musí být ve výkazu zisku a ztráty zohledněny pouze náklady na prodané výrobky vlastní výroby, jelikož musí být dodržena zásada přiřazování nákladů k výnosům. Pokud nejsou výrobky prodány, dojde k vyjmutí nákladů na ně vynaložených z provozních nákladů a k převedení do výkazu rozvahy do položek nedokončená výroba nebo hotové výrobky v ocenění ve vlastních nákladech výroby. Změny na těchto uvedených rozvahových účtech se promítají do výkazu zisku a ztráty jako změna stavu nedokončené výroby a změna stavu hotových výrobků.

Dle českých účetních předpisů se do konce roku 2015 účty změn stavu zaznamenávali jako úprava výnosů. Mezinárodní účetní standardy na celou věc nahlížely z pohledu ekonomické podstaty operací a prosazovaly úpravu nákladů z tohoto titulu. Proto od roku 2016 bylo novelou vyhlášky¹⁷ zavedeno účtování o změně stavu zásob vytvořených vlastní činností prostřednictvím nákladových účtů. To samé platí i pro aktivaci. O níž se již od roku 2016 nebude účtovat jako o výnosech, ale naopak jako o snížení nákladů. Odpisy se zase budou nově nazývat úpravy hodnot dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku - trvalé a pro opravné položky k dlouhodobému majetku je zaveden nový termín úpravy hodnot dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku - dočasné. Toto je jen pár významných změn v oblasti výkazu zisku a ztráty a jeho obsahu. Bližší informace o změnách je možné najít v Českých účetních standardech, konkrétně ČÚS č. 024. Změny se samozřejmě

¹⁶ BOKŠOVÁ, J. *Účetní výkazy pod lupou*. Str. 247.

¹⁷ Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví

týkají nejen výkazu s druhovým členěním nákladů, ale i výkazu s účelovým členěním provozních nákladů.¹⁸

Tabulka 4: Druhové členění nákladů

Tržby za prodané výkony (výrobky a služby)
- Spotřeba materiálu a energie
- Mzdové náklady
- Odpisy
- Spotřebované služby apod.
+/- Změna stavu podnikových zásob
+ Aktivace podnikových výkonů
+ Ostatní provozní výnosy/ - Ostatní provozní náklady
Provozní výsledek hospodaření
+ Finanční výnosy/ - Finanční náklady
Finanční výsledek hospodaření
Výsledek hospodaření z běžné činnosti
+ Mimořádné výnosy/ - Mimořádné náklady
Mimořádný výsledek hospodaření
Výsledek hospodaření za účetní období

Zdroj: BOKŠOVÁ, J. *Účetní výkazy pod lupou I. - Základy účetního výkaznictví*. Vyd. 1. Praha: Linde Praha, a.s., 2013, 512 s. ISBN: 978-80-7201-921-2.

V České republice je struktura výkazu zisku a ztráty rozdělena do dvou částí. První částí je výsledek hospodaření za běžnou činnost, v níž je zahrnut výsledek hospodaření z provozní a finanční činnosti. Druhá část výkazu obsahuje výsledek hospodaření za mimořádnou činnost, viz uvedené schéma. V závěru výkazu

¹⁸ Tento standard stanovuje jak postupovat na přelomu let 2015 a 2016. Přibližuje základní postupy při sestavení účetní závěrky za účetní období započaté v roce 2016 a hlavní zásady převodového můstku mezi formami výkazů platnými pro účetní období začínající přede dnem 1. 1. 2016 a formami výkazů uznávanými pro účetní období začínající dnem 1. 1. 2016 vč.

se zmíněné položky sčítají a jejich součet se uvádí jako výsledek hospodaření za účetní období po zdanění. Výsledek hospodaření za běžnou činnost podléhá dani z příjmů a to samé platí i pro mimořádný výsledek hospodaření. Takto zdaněný výsledek hospodaření za účetní období je disponibilním výsledkem podniku, který bude v následujícím účetním období použit nebo rozdělen. Česká republika také povoluje členění nákladů v provozní části výkazu dle druhu a účelu¹⁹. České účetní jednotky se ale přiklání spíše k druhovému členění, protože se jedná o jednodušší způsob zachycování transakcí. Účelové členění je sice vhodnější pro řízení podniku, jelikož je praktičtější a přehlednější. Na druhou stranu ale poskytuje informace, které často podniky nechtějí zveřejňovat, jelikož by mohly informace pomoci jejich konkurenci.

Nově od roku 2016 platí, že mimořádný výsledek hospodaření, tedy mimořádné náklady, výnosy a mimořádný výsledek hospodaření, není ve výkazu zisku a ztráty uváděn v samostatné části, ale pouze jako součást buď provozního, nebo finančního výsledku hospodaření. Proto se také položky splatné a odložené daně z příjmů již nerozdělují pro řádný a mimořádný výsledek hospodaření.²⁰

Z výsledku hospodaření se tedy musí také odvádět daň z příjmů, která vyjadřuje daňovou povinnost podniku vůči finančnímu orgánu a která musí být podložena daňovým přiznáním. Daňová povinnost nevyplyvá přímo z účetních údajů, neboť základ daně pro výpočet daně z příjmů právnických osob a výsledek hospodaření za účetní období nejsou totožné položky. Daňový základ se zjišťuje vždy z výsledku hospodaření před zdaněním (mimo systém účetnictví), který se dále upravuje dle Zákona o daních z příjmů - č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen ZDP, o:

- částky, které nelze dle ZDP zahrnout do nákladů (výdajů) vynaložených na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů,

¹⁹ Pokud se účetní jednotka rozhodne pro členění nákladů v provozní části výkazu zisku a ztráty dle účelu, musí v příloze účetní závěrky uvést i podobu výkazu při členění druhovém.

²⁰ Do roku 2016 se daň z příjmů právnických osob i odložená daňová povinnost rozdělovala na daň z běžné činnosti a daň z mimořádné činnosti.

- částky uplatněné v předchozích zdaňovacích obdobích nebo v obdobích, za která se podává daňové přiznání,
- částky zahrnuté do nákladů v nesprávné výši,
- částky dalších nákladů (výdajů), které lze uplatnit jako náklady na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, jen pokud byly zaplacený, dojde-li k jejich zaplacení v jiném zdaňovacím období, než ve kterém tyto náklady ovlivnily výsledek hospodaření,
- daňově neúčinné výnosy (příjmy vyňaté, osvobozené nebo nezahrnované do základu daně),
- příjmy zdaněné již u plátce či
- veškeré částky neoprávněně zkracující výnosy.

Blíže úpravu výsledku hospodaření před zdaněním na základ daně z příjmů znázorňuje následující schéma. Základ daně z příjmů právnických osob je definován jako rozdíl mezi příjmy, s výjimkou příjmů osvobozených od daně a příjmů nezahrnovaných do předmětu daně, a výdaji.

Tabulka 5: Úprava výsledku hospodaření před zdaněním na základ daně z příjmů právnických osob

VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ PŘED ZDANĚNÍM
- příjmy vyňaté z předmětu daně (dary)
- osvobozené příjmy (příjmy z provozování ekologických zařízení)
- příjmy nezahrnované do základu daně (samostatné základy daně)
- očištění o rezervy a opravné položky, které nejsou uznány jako daňové
+/- účetní náklady, které nejsou uznány daňovými náklady
+/- vyloučení zaúčtovaných položek, které se v základu daně uznávají, jen jsou-li zaplacený
= ZÁKLAD DANĚ

Zdroj: VANČUROVÁ, A. a L. LÁCHOVÁ. Daňový systém ČR 2010. Vyd.10. Praha: 1.VOX a.s., 2010, 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.

Základ daně se také upravuje o odčitatelné položky (ztrátu z předešlých zdaňovacích období, odpočty na projekty výzkumu a vývoje či poskytnuté dary). „Každá z odčitatelných položek má svá vlastní časová a věcná pravidla

*pro uplatnění.*²¹ Ze základu daně zaokrouhleného na celé tisíce Kč dolů se pak zjišťuje výše daňové povinnosti pomocí sazby daně z příjmů právnických osob. Její výše je nyní stanovena na 19 %. Následně mohou být uplatněny slevy pro snížení daňové povinnosti právnické osoby, maximálně však do výše vypočtené daňové povinnosti, i kdyby byl nárok na slevu vyšší (sleva z titulu zaměstnávání osob se zdravotním postižením nebo investiční pobídky). Nastínění daňové problematiky zde nezabíhá do detailů, jde totiž o velmi obtížnou oblast a její bližší zkoumání by vydalo na celou diplomovou práci zabývající se pouze daňovými aspekty.

Další položkou ve výkazu zisku a ztráty, jež může nabývat značné významnosti, je odložená daň z příjmů. Odložená daň vzniká z toho důvodu, že se u určitých aktiv a závazků liší účetní pohled na ně od toho daňového. *„Kdyby podnik mohl počítat daňovou povinnost podle účetních hledisek (což pochopitelně nemůže), byla by výše daně jiná než ta, kterou musí vypočíst a odvést podle daňového zákona.“*²² Odložená daň se počítá pouze z přechodných rozdílů a může nabýt podoby odložené daňové pohledávky či závazku. V případě odložené daňové pohledávky bude splatná daň v budoucnu nižší, naopak odložený daňový závazek značí zvýšenou daňovou povinnost v budoucích obdobích. Díky jeho vykázání pak může podnik zabránit například předčasné výplatě dividend nebo jinému rozdělení zisku. Tento neuvážený krok by totiž mohl mít neblahý vliv na ekonomickou situaci podniku v budoucnu.

3 Mezinárodní standardy účetního výkaznictví

3.1 Harmonizace účetnictví

V každé zemi platí jiné zákony a zvyklosti, proto jsou i národní úpravy finančního účetnictví a výkaznictví v jednotlivých zemích velmi odlišné. Hlavními důvody těchto rozdílů jsou především zásadní národní odlišnosti v ekonomických, společenských a politických systémech. Mezi konkrétní faktory, které jsou příčinou

²¹ PILÁŘOVÁ, I. a J. PILÁTOVÁ. *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza podnikatelských subjektů roku 2013*. Str. 146.

²² KOVANICOVÁ, D. *Jak porozumět světovým, evropským, českým účetním výkazům*. Str. 233.

mezinárodních rozdílů v účetnictví, patří: právní systémy, daňové systémy, účetní a auditorská profese, inflace, účetní teorie atd.

V jednotlivých zemích se tedy vždy vyvíjelo finanční účetnictví a výkaznictví odděleně od zbytku světa. S rozvojem podnikání však začalo být jasné patrné, že takto nastavený systém není vyhovující. Celá situace výrazně komplikovala investování a obchodování na nadnárodní úrovni, neboť nebylo možné provádět jakákoliv porovnávání podniků z různých zemí. Investoři pro svá rozhodnutí potřebovali spolehlivé informace, které by jim pomohly zhodnotit ekonomickou situaci společnosti a její pozici na trhu, a kterým by jednoznačně rozuměli, i když pocházeli z jiné země. „*Účetní informace, které podniky zveřejňují, jsou tím hodnotnější, čím jsou srovnatelnější s informacemi, které poskytují ostatní podniky.*“²³ Proto se začalo mluvit o potřebě vytvoření uceleného a vnitřně provázaného teoretického základu účetního systému v oblasti výkaznictví, jenž by tyto problémy národních odlišností odstranil a umožnil tak mezinárodní komparaci informací o finanční situaci a výsledcích hospodaření podnikatelských subjektů.

„Harmonizací se rozumí přibližování účetních pravidel a účetních výkazů různých zemí do té míry, aby předkládané výkazy byly obecně srozumitelné. Tyto snahy probíhají ve světě v několika proudech a projevují se jako:

- *úsilí o celosvětovou harmonizaci účetnictví,*
- *harmonizace v rámci určitého společenství zemí.*“²⁴

Prvním významným krokem směřujícím k všeobecné harmonizaci bylo vytvoření tzv. Výboru pro mezinárodní účetní standardy, neboli IASC (International Accounting Standards Committee). Od 70. let 20. století začal výbor vydávat Mezinárodní účetní standardy. Jejich cílem bylo zajistit správnost postupů účtování, oceňování, vykazování skutečností atd. Tato instituce se sídlem v Londýně však byla dobrovolnou, nezávislou organizací, a proto její normy a doporučení přijímali jednotlivé země pouze podle svého vlastního uvážení. Členy výboru byly a stále jsou

²³ ŽÁROVÁ, M. *Regulace evropského účetnictví*. Str. 24.

²⁴ KOVANICOVÁ, D. a P. KOVANIC. *Poklady skryté v účetnictví, díl I., Jak porozumět účetním výkazům*. Str. 107.

profesní organizace účetních z různých koutů světa. Jejich konzultantem se stala skupina mezinárodních institucí burz, financí, bank, obchodu a práva.

Mezinárodní účetní standardy (IAS - International Accounting Standards, později IFRS - International Financial Reporting Standards) se vyvíjely v prostředí odlišných národních ekonomik, práv, sociálních a politických systémů apod. Z toho důvodu byla tvorba standardů poznamenána velkým množstvím ústupků a kompromisů. „Každý připravovaný mezinárodní účetní standard totiž vyžaduje kooperaci a souhlas řady zemí.“²⁵ Jednotlivé země si však před tím, než s daným zněním standardu souhlasily, vyžádaly nejrůznější ústupky, které se často projevovaly možnostmi výběru z variantních řešení. Toto jednání bohužel působilo negativně na proces harmonizace, v jehož rámci byla přípustná rozdílnost nežádoucí. Proto se IASC rozhodl, že je nutné, co nejvíce eliminovat výběr z více přijatelných řešení, aby došlo k usnadnění mezinárodního srovnávání účetních výkazů. Mezinárodní účetní standardy se také snaží o jednotnou prezentaci účetních výkazů a o omezení možnosti podniků ovlivňovat své finanční výkazy. Tímto krokem by měla být zajištěna větší důvěra uživatelů účetních výkazů v účetní výkazy samotné.

V roce 2000 došlo k restrukturalizaci IASC. Byla založena nová organizace tzv. Nadace IASCF (International Accounting Standards Committee Foundation), jejíž nejvýznamnější částí je Rada pro mezinárodní účetní standardy IASB (International Accounting Standards Board). Nově vzniklá rada ponechala v platnosti IAS, ale začala pracovat na zlepšení jejich obsahu. Její počínání vedlo k mnoha změnám. Některé standardy byly pozměněny, jiné úplně zrušeny. Byly také vydávány standardy nové pod názvem IFRS (Mezinárodní standardy pro finanční reportování), ve kterých byla výrazně snížena možnost voleb variantního řešení nejrůznějších případů. Práce na standardech nikdy nekončí a i v současnosti rada neustále vydává nové standardy, ruší stávající standardy a nahrazuje je novými, nebo alespoň platné a účinné standardy novelizuje, aby vždy odpovídaly situaci v ekonomice.

²⁵ KOVANICOVÁ, D. a P. KOVANIC. Poklady skryté v účetnictví, díl I., Jak porozumět účetním výkazům. Str. 108.

Proč je ale IAS, později IFRS, tak důležité? Sama Evropa si již od středověku pohrávala s myšlenkou spojení evropských států do různých společenství. Roku 1993 došlo k integraci několika států a k vytvoření Evropské unie. Toto uskupení mělo zajistit spolupráci mezi státy v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky a dále v oblasti justice a vnitřních věcí. K Evropské unii se postupně přidávaly další evropské státy a Česká republika nebyla výjimkou. K jejímu přistoupení k Evropské unii došlo v roce 2004.

K harmonizaci dochází i v rámci určitého společenství zemí, např. v Evropě (později v rámci Evropské unie). Proces harmonizace lze tedy charakterizovat také jako sblížování finančního účetnictví a výkaznictví v Evropě. Celý proces začal pozvolně realizováním právních aktů. Evropa postupně vydávala směrnice, pomocí nichž regulovala účetnictví. Jednalo se o:

- 4. směrnici o ročních účetních závěrkách určitých forem společností,
- 7. směrnici o konsolidovaných účetních závěrkách,
- směrnici o ročních a konsolidovaných účetních závěrkách pro banky a ostatní finanční instituce,
- směrnici o ročních a konsolidovaných účetních závěrkách pro pojišťovny,
- 8. směrnici o schvalování osob pověřených prováděním auditů apod.

Po vydání směrnic musely státy implementovat směrnice do svého národního práva. Díky směrnicím došlo ke sjednocení vykazovaných informací určitých společností, ale jen v oblasti formátování účetních výkazů. Obsahové shody bohužel nebylo dosaženo. „Účetní závěrky společností, které byly sestaveny v souladu se směrnicemi a z nich vyplývající informace, nebyly považované za dostatečně spolehlivé ani pro registraci na evropských burzách cenných papírů.“²⁶

Tento problém vedl k další etapě harmonizace účetnictví v Evropě, který již řešila Evropská unie. Ta se v roce 1995 přiklonila k užívání IAS pro konsolidované účetní závěrky. Podmínkou bylo dopracování základního souboru IAS, aby vyhovoval

²⁶ ŽÁROVÁ, M. *Regulace evropského účetnictví*. Str. 44.

požadavkům regulátorů mezinárodních kapitálových trhů. Aplikace IAS vedla také k přepracování článků 7. a 4. směrnice. Bylo totiž nutné zajistit soulad směrnic s obsahem IAS. Harmonizační strategie Evropské unie nejprve využití IAS v konsolidovaných účetních závěrkách povolovala. V roce 2000 se Evropská unie rozhodla pro změnu a IAS začala po společnostech přímo vyžadovat. Přesný požadavek zněl následovně: všechny společnosti s veřejně obchodovatelnými cennými papíry musí sestavovat své konsolidované účetní výkazy v souladu s Mezinárodními účetními standardy a to nejpozději od roku 2005. Rozhodnutí o povinném užívání IAS při sestavování konsolidovaných účetních závěrek dalo podnět k restrukturalizaci IASC. V průběhu dalších let byly zaváděny nové směrnice, vydávána nařízení a vytvářeny nové standardy s cílem pokračování harmonizace v Evropské unii.

V České republice se IAS / IFRS užívá povinně dle rozhodnutí EU pro všechny účetní jednotky, které jsou emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu se sídlem v členském státě Evropské unie. „*Tyto účetní jednotky mají povinnost podle IFRS účtovat a sestavovat účetní závěrku, konsolidovanou účetní závěrku a výroční zprávy, a to od prvního účetního období po vstupu České republiky do EU, tedy od 1. května 2004.*“²⁷ Účetní jednotky, které nejsou emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu se sídlem v členském státě Evropské unie, se mohou rozhodnout pro sestavení konsolidované účetní závěrky a výroční zprávy dle IFRS nebo českých účetních předpisů. Obě skupiny výše zmíněných společností navíc mohou sestavovat také svou individuální účetní závěrku dle IFRS. Pokud vykazující společnost není součástí žádného konsolidačního celku, zůstává bez možnosti použití IFRS pro účely účtování a sestavení účetní závěrky. Pokud se účetní jednotka rozhodne pro implementaci IFRS při sestavování individuálních i konsolidovaných účetních výkazů, musí mít na paměti, že současná legislativa neumožňuje vycházet při výpočtu základu daně z příjmů z účetního hospodářského výsledku podle IFRS. Vždy se při stanovení základu daně z příjmů vychází z hospodářského výsledku podle české účetní legislativy.

²⁷ DELOITTE. *IFRS do kapsy 2015*. Str. 26.

3.2 Koncepční rámec IFRS a IAS 1

Mezinárodními standardy účetního výkaznictví upravují sestavení účetních výkazů v IAS 1 (Sestavování a zveřejňování účetních výkazů). Navíc je tato problematika rozebírána také v Koncepčním rámci, který sice nepatří mezi účetní standardy, ale jedná se o určitý základ, z něhož účetní standardy vychází.

V Koncepčním rámci jsou uváděny předpoklady, na nichž je konstruováno finanční účetnictví, dále například stanovuje cíle účetních výkazů a jejich podobu, definuje jednotlivé prvky účetních výkazů atd. Díky Koncepčnímu rámci mohou účetní profesionálové sestavovat účetní výkazy ve shodě s IFRS a uživatelé účetních výkazů dokáží zase lépe interpretovat a pochopit zobrazované informace. Hlavním cílem Koncepčního rámce je poskytnout informace širokému okruhu interních a externích uživatelů, kteří na základě účetních výkazů činí zásadní rozhodnutí. Mnohdy se totiž jedná o jediný pro ně přístupný zdroj informací o podniku. Stejně jako české účetní předpisy i Koncepční rámec upozorňuje na významnost účetních výkazů při stanovení a hodnocení finanční pozice podniku, jeho výkonnosti a finanční situace. Výkaz zisku a ztráty poskytuje bližší informace o ziskovosti podniku, tedy o jeho výkonnosti, a na jejím základě je možné stanovit změny v ekonomických zdrojích podniku v budoucnu. Výsledek hospodaření za účetní období vyčíslený ve výkazu zisku a ztráty navíc reprezentuje změnu ve vlastním kapitálu (zvýšení v případě zisku či snížení vlivem ztráty), z níž vyplývá schopnost podniku uchovávat kapitál. Bližší charakteristika výnosů a nákladů v Koncepčním rámci se shoduje s charakteristikou uvedenou v předešlých kapitolách, které hovořily o účetní závěrce sestavené podle českých účetních předpisů. Zajímavostí je to, že zákon o účetnictví (ZoÚ) sice stanoví základní účetní principy a požadavky na vedení účetnictví, ale ucelený konceptní rámec zde neexistuje. Výnosy a náklady nejsou vůbec v ZoÚ definovány. Uvedená definice tedy byla vzata z běžné praxe.

Koncepční rámec rozeznává náklady:

- expenses - náklady pravidelně vynakládané při běžných činnostech podniku,
- costs - náklady v širším slova smyslu (např. na pořízení aktiv),

- losses - újmy z okrajových událostí (např. z kurzových rozdílů).

Výnosy se dělí na:

- income - souhrnný název pro výnosy (zahrnuje obě níže vyjmenované položky),
- revenue - výnosy z běžných činností podniku,
- gains - přínosy, nerealizované zisky (pocházející např. z přecenění drženého aktiva).

Losses a gains, česky „přínosy“ a „újmy“, vznikají z transakcí, které nemusí vždy procházet výkazem zisku a ztráty, ale mohou ovlivňovat přímo vlastní kapitál, přestože jejich povaha odpovídá povaze výnosů a nákladů.

Výnosy jsou uznávány, pokud zvýšení aktiv nebo případné snížení závazků je spolehlivě měřitelné. Navíc musí být vznik výnosu vázán se současným uznáním aktiva či snížením závazku. V praxi se navíc přidává podmínka spolehlivosti a dostatečného stupně jistoty. Náklady musí být pro uznání také měřitelné a ve většině případů provázané s výnosy (tzn. vzájemné souměření výnosů a nákladů). Jestliže nelze náklady přiřadit výnosům, jedná se o náklady období, jenž se objeví ve výkazu zisku a ztráty v období vzniku.

Obecně lze říci, že se IFRS mnohem více věnují problematice výnosů a pravidlům jejich uznání a vykazování, než je tomu v českých účetních předpisech. Od 1.1.2017 nabývá účinnosti nový standard IFRS 15, který nahrazuje IAS 11 - Smlouvy o zhotovení (Dlouhodobé zakázky) a IAS 18 - Výnosy. IAS 18 se aplikoval na výnosy z prodeje zboží, poskytování služeb a z užívání aktiv účetní jednotky jinými stranami přinášející úroky, licenční poplatky a dividendy. Všechny uvedené případy byly standardem dále rozváděny. Například výnosy z prodeje zboží se vykazovaly dle IAS 18 pouze za splnění těchto náležitých podmínek: účetní jednotka převedla na kupujícího významná rizika a odměny z vlastnictví zboží, dále si účetní jednotka neoponechala manažerskou angažovanost nad prodaným zbožím, ani skutečnou kontrolu nad tímto zbožím, výnosy musely být spolehlivě ocenitelné, ekonomické užítky spojené s transakcí musely plynout do účetní jednotky a náklady související

s transakcí musely být opět spolehlivě ocenitelné. „Podle IAS 11 jsou dlouhodobé zakázky smlouvy o dodávkách zboží a služeb, při kterých dodavatel plní předmět smlouvy delší dobu. Tato doba obvykle přesahuje rámec jednoho účetního období. Vzniká tak otázka, jak tyto rozpracované nedokončené zakázky zachytit v účetních výkazech společnosti, která takový kontrakt realizuje (tj. v účetních závěrkách dodavatelů služeb, investičních celků, technologií, stavebních firem apod.).“²⁸ Smlouvy o zhotovení se uzavíraly za účelem výstavby aktiva nebo souboru aktiv. Zahrnovaly smlouvy na poskytování služeb při výstavbě aktiva či smlouvy na likvidaci nebo obnovu aktiva. Výnosy pak obsahovaly nejen částku uvedenou ve smlouvě, ale i nejrůznější odchylky ve smluvní práci. IAS 11 charakterizoval blíže i náklady, které vznikaly při výstavbě aktiva. Výnosy i náklady měly být vykazovány průběžně během výstavby podle postupu jednotlivých prací, tzv. dle stupně rozpracovanosti. Pokud byla zakázka ztrátová, vykazovala se okamžitě vzniklá ztráta do nákladů. IFRS 15 nově představuje pětistupňový model rozhodující o uznání výnosů vznikajících na základě dodavatelsko-odběratelských vztahů. Používán bude pro určení výše, času a způsobu vykazování výnosů ze smluv se zákazníky. V rámci pětistupňového modelu je důležité identifikovat smlouvu se zákazníkem, identifikovat povinnosti plynoucí ze smlouvy, určit transakční cenu, alokovat tuto cenu na jednotlivé povinnosti plynoucí ze smlouvy a rozpoznat výnosy v okamžiku, kdy jsou splněny jednotlivě stanovené povinnosti. Pokud je povinnost splněna jednorázově, je rozpoznán výnos a náklady související v okamžiku splnění povinnosti. V případě postupného plnění se výnosy uznávají průběžně, za předpokladu převodu kontroly aktiv na zákazníka, dle metody výstupů či vstupů. Metoda výstupů spočívá v poměření dodaných výstupů s výstupy, které teprve budou dodány. IFRS 15 je samozřejmě mnohem obsáhlejší a výše zmíněné skutečnosti jsou pouhým nastíněním problematiky uznání výnosů. České účetní předpisy tuto oblast opomíjejí a nevěnují jí takovou pozornost jako IFRS.

„Standard IAS 1 - Sestavování a zveřejňování účetních výkazů si klade za cíl stanovit bázi pro vyhotovení a předložení kompletní sady účetních výkazů tak, aby byla zjištěna jejich srovnatelnost v časové řadě téhož podniku i mezi podniky navzájem. K tomuto účelu vytyčuje účetní principy a pravidla, vymezuje požadavky

²⁸ KRUPOVÁ, L. a M. ČERNÝ. *Dlouhodobé zakázky podle IAS 11.*

*na strukturu účetních výkazů a na minimální rozsah vykazovaných údajů.*²⁹ Dle IFRS sestavují podniky povinně:

- rozvahu - výkaz o finanční situaci ke konci období,
- výkaz zisku a ztráty - výkaz o úplném výsledku za období,
- výkaz změn vlastního kapitálu za období,
- výkaz o peněžních tocích za období a
- přílohu k účetním výkazům - komentář obsahující přehled podstatných účetních pravidel a další vysvětlující poznámky.
- V neposlední řadě se sestavuje výkaz o finanční situaci k počátku nejzazšího srovnávacího období, pokud účetní jednotka aplikuje účetní pravidla retrospektivně nebo provádí retrospektivní úpravy položek účetní závěrky nebo pokud mění klasifikaci položek účetní závěrky.

V účetní závěrce se vždy uvádí tyto informace:

- název vykazující účetní jednotky nebo jiné způsoby identifikace,
- zda účetní závěrka zahrnuje jednotlivou účetní jednotku nebo skupinu účetních jednotek,
- datum konce účetního období nebo období pokryté danou účetní závěrkou,
- měnu vykazování a
- úroveň zaokrouhlení prezentovaných částek.

IFRS nepředepisuje formát výkazu zisku a ztráty, ale jasně stanovuje a vyjmenovává položky, jež by měl podnik ve výkazu zveřejnit. Podniku je alespoň dána svoboda v oblasti členění provozních nákladů, kde si může vybrat mezi členěním dle druhu či účelu, a v použité formě výkazu, konkrétně zda bude sestavován ve vertikální nebo horizontální formě. Pokud si však zvolí účelovou strukturu provozních nákladů, musí také poskytnout dodatečné informace o druzích nákladů, jelikož se stanovené informace užívají pro předpověď budoucích peněžních toků. V následující tabulce jsou blíže vyjmenovány údaje, u nichž je požadováno

²⁹ KOVANICOVÁ, D. *Jak porozumět světovým, evropským, českým účetním výkazům*. Str. 193.

Mezinárodními standardy účetního výkaznictví jejich zveřejnění. Nákladové položky jsou zde členěny dle druhu.

Tabulka 6: Podoba výkazu zisku a ztráty při druhovém členění provozních nákladů:

Tržby
Ostatní provozní výnosy
Změna stavu zásob hotových výrobků a nedokončené výroby
Práce podnikem provedené a aktivované
Spotřebované suroviny a materiál
Osobní náklady
Odpisy
Ostatní provozní náklady
Provozní zisk
Finanční náklady
Zisk z přidružených podílů
Zisk před zdaněním
Daň ze zisku
Zisk po zdanění
Menšinový podíl
Čistý zisk nebo ztráta z běžných činností
Mimořádné položky, daň ze zisku z mimořádných položek ³⁰
Čistý zisk za období

Zdroj: KOVANICOVÁ, D. Jak porozumět světovým, evropským, českým účetním výkazům. Vyd.1. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2004, 304 s. ISBN: 80-7273-095-9.

Čistý zisk za období je dle schématu tvořen součtem zisku/ztráty z běžných činností a výsledku z mimořádných položek. Mezi mimořádné položky jsou zahrnovány výnosy a náklady pocházející z jiných, než běžných činností, které se pravidelně neopakují. Výsledek z běžných činností a mimořádných položek se daní, ale odděleně. Teprve po odečtení daně se tyto dvě složky výkazu sečtou. Ve skutečnosti se již dnes mimořádné položky ve výkazu zisku a ztráty nevykazují.

³⁰ Ve výkazu o úplném výsledku se nesmí od roku 2005 zobrazovat mimořádné položky.

Jednotlivé mimořádné položky se tak zahrnují do provozních zisků. Ke změně došlo v roce 2005, kdy byla část výsledovky zabývající se mimořádnými položkami zrušena.

Jednotlivé položky výkazu se musí zobrazovat odděleně, pokud je podstata a částka takových položek významná pro objasnění výkonnosti podniku za období.

Dle IFRS se některé transakce charakteru výnosů a nákladů neobjevují ve výkazu zisku a ztráty, ale ovlivňují přímo vlastní kapitál. Externí uživatele však zajímá nejen výkaz zisku a ztráty a v něm uvedený výsledek hospodaření, ale chtějí mít přehled o celkové výkonnosti podniku, tedy i o tzv. úplném výsledku hospodaření (comprehensive income). Ten je vyjádřen pomocí sloučení výkazu zisku a ztráty (výsledku hospodaření) s výnosy/přínosy a náklady/újmami zobrazenými přímo ve vlastním kapitálu (jinak také ostatní úplný výsledek - other comprehensive income). Jedná se především o úpravy vyplývající z kurzových rozdílů při převodu měn, nerealizované příjmy a újmy z držby cenných papírů určených k obchodování apod. Dalším možným vyjádřením je rozdělení na 2 výkazy, kde první výkaz podává informaci o hospodářském výsledku, druhý výkaz poté začíná hospodářským výsledkem a obsahuje komponenty ostatního úplného výsledku.

Ve výkazu o úplném výsledku je hospodářský výsledek a ostatní úplný výsledek navíc rozdělován na položky připadající menšinovým podílům a vlastníkům mateřské společnosti. Jednotlivé složky ostatního úplného výkazu navíc podléhají dani. Pro přehlednost se proto částky daně ze zisku vztahující se k prvkům ostatního úplného výsledku uvádí buď přímo ve výkazu úplného výsledku, nebo v komentáři. České účetní předpisy pojem ostatní úplný výsledek neznají, není zde vůbec definován a vykazován. Relevantní položky lze nalézt ve výkazu změn vlastního kapitálu.

IFRS požaduje vyčíslení daní ve výkazu úplného výsledku. Zohledňuje nejen splatnou daň ze zisku za období, ale i odloženou daň, neboli odložené daňové závazky a pohledávky. Odložené daňové závazky jsou částky daně ze zisku splatné v budoucích obdobích z titulu zdanitelných přechodných rozdílů, naproti tomu odložené daňové pohledávky jsou částky daně ze zisku nárokovatelné v příštích obdobích.

V následujícím schématu je zobrazen výkaz zisku a ztráty sestavený podle IFRS. Obsahuje i část s vykázaným ostatním úplným výsledkem. Důležité je také zmínit, že IFRS rozděluje výnosy a náklady dle toho, z jakých činností pochází. Záleží tedy, zda se jedná o činnosti pokračující nebo již ukončené.

Tabulka 7: Výkaz úplného výsledku, účelové členění

Pokračující operace:
Tržby
Náklady na prodej
Hrubý zisk
Investiční příjmy
Ostatní přínosy a újmy
Distribuční, marketingové, administrativní a ostatní náklady
Finanční náklady
Zisk z přidružených podílů
Zisk z prodeje podílů
Zisk před zdaněním
Daň ze zisku
Zisk z pokračujících činností po zdanění
Ukončené činnosti:
Zisk z ukončených činností po zdanění
Čistý zisk za období
Ostatní úplný výsledek:
Položky, které nejsou následně reklasifikovány do zisku či ztráty
Položky, které mohou být následně reklasifikovány do zisku či ztráty ³¹
Čistý ostatní úplný výsledek za období
Úplný výsledek za období

³¹ Položky, které nebudou reklasifikovány, i položky podléhající reklasifikaci jsou uvedeny po dani. Je možné zmíněné položky vykázat i před daní, ale poté je nutné k oběma skupinám přidat informaci ohledně zdanění.

Čistý zisk za období přiřaditelný: • většinovým vlastníkům • menšinovým vlastníkům
Čistý ostatní úplný výsledek za období přiřaditelný: • většinovým vlastníkům • menšinovým vlastníkům³²

Zdroj: Deloitte. *International GAAP Holdings limited - model financial statements for the year ended 31 December 2015*, [online]. London: 2015. [cit. 2016-11-29]. Dostupné z: <<http://www.iasplus.com/en/publications/global/models-checklists/2015/ifrs-mfs-2015>>.

Ostatní úplný výsledek obsahuje 2 části:

- položky, které nejsou následně reklasifikovány do výsledku hospodaření (např. přecenění majetku),
- položky, jež následně reklasifikovány budou (kurzové rozdíly z transakcí v cizí měně, prodej finančních aktiv).

V rámci reklasifikačních úprav dochází k přenášení částek, o nichž bylo v běžném období nebo v minulých obdobích účtováno do ostatního úplného výsledku, do výsledku hospodaření běžného období. Ostatní IFRS určují důvody a načasování překlasifikace, jejímž cílem je zamezení dvojího vykázání částek ve výkazu úplného výsledku. Konsolidované výkaz nejsou v této práci blíže rozebírány.

4 Vypovídací schopnost účetních výkazů

4.1 Účetnictví a jeho funkce

Účetnictví slouží jako informační systém, jehož prostřednictvím dochází k zajištění, měření, zaznamenávání, třídění a zpracování dat. Díky nim si může uživatel účetních informací vytvořit ucelený názor na účetní jednotku, hlavně ohledně ekonomické situace zkoumané entity a jejího fungování. Účetnictví tedy zaznamenává veškeré hospodářské transakce do účetního systému a jeho výstupem pak jsou účetní výkazy, jenž slouží jako podklady pro budoucí rozhodování subjektů,

³² České účetní předpisy vykázání tohoto rozdělení čistého zisku a ostatního úplného výsledku mezi většinové a menšinové vlastníky nepožadují.

ať už výkonného managementu nebo subjektů stojících mimo podnik, jejichž činnost s daným podnikem jakkoliv souvisí či teprve bude souviset.

„Účetnictví se vyvíjelo a neustále vyvíjí s rozmachem obchodu, podnikání a rozvojem technologií. V průběhu vývoje se vytvářejí nové koncepty a nové techniky záznamů, upřednostňují určité účetní zásady vždy tak, aby účetnictví bylo schopno uspokojovat potřeby uživatelů účetních informací.“³³ Hlavní funkce účetnictví však zůstávají beze změny. Jedná se o funkce evidenční, informační, důkazní, daňovou a kontrolní. V rámci informační funkce jsou účetnictvím poskytovány informace pro finanční analýzy. Důležité je vždy stanovit, jaký vliv mají hospodářské transakce na finanční pozici podniku.

Výsledek hospodaření zobrazený ve výkazu zisku a ztráty je pro uživatele měřítkem úspěšnosti podnikání. Výsledek hospodaření totiž může nabývat kladných (zisk) či záporných hodnot (ztráta) a právě z této výsledné veličiny lze usuzovat, jak se podniku v účetním období dařilo a jak je podnik výnosný. Takto získaný zisk je důležitým interním zdrojem financování dalších podnikových aktivit.

Zisk je hlavním motivem podnikatelské činnosti, jelikož bez zisku by nikdo neměl důvod s podnikáním vůbec začít. Proto je také zisk chápán jako základní kritérium pro rozhodování o všech otázkách řízení a vedení podniku. Na základě zisku je tedy rozhodováno o objemu další výroby, zavádění nových druhů výrobků, nákupu nových strojů a zařízení, rozšiřování podniku do dalších druhů podnikání a v neposlední řadě také výplatách dividend vlastníkům.

Je nutné ale chápat, že výnosy a následně zisk nelze ztotožňovat s příjmy podniku. Příjmy mohou mít podobu příjmů peněžních prostředků, přírůstku zásob či hotových výrobků atd. Nemusí tak docházet ke zlepšení výsledku hospodaření. To samé platí pro výdaje a náklady, případně ztrátu. Jelikož se tedy příjmy a výdaje nedají ztotožnit s výnosy a náklady, neznamená vysoký zisk podniku stejně vysoký nárůst i v peněžních prostředcích. Z toho důvodu se i velmi ziskové podniky mohou dostávat do platební neschopnosti, kdy nejsou schopny včas hradit své závazky

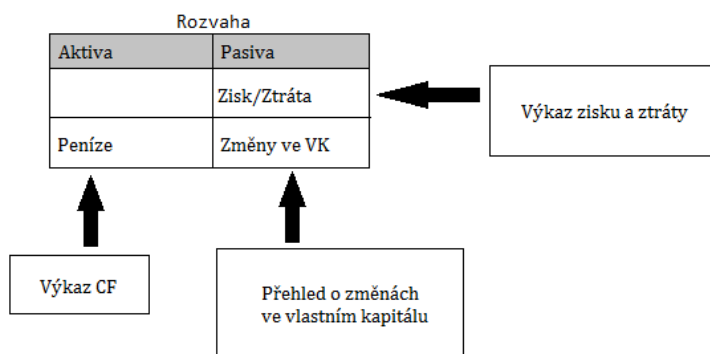
³³ BOKŠOVÁ, J. *Účetní výkazy pod lupou*. Str. 45.

a dluhy. Podnik (manažeři) tak musí sledovat nejen ziskovost podniku, ale i jeho likviditu a další ukazatele. Je tedy patrné, že pouze výkaz zisku a ztráty a informace v něm obsažené nejsou pro rozhodování dostatečné. Je důležité vždy využívat veškeré dostupné informace a kombinovat tak data uvedená ve všech vytvořených účetních výkazech, aby si uživatel účetních informací udělal jasný obrázek o majetkové situaci podniku, o zdrojích, z nichž byl majetek pořízen, o finanční situaci a výkonnosti podniku a o peněžních tocích podniku.

Vzájemnou provázanost účetních výkazů znázorňuje následující schéma. Ke konci účetního období se v České republice vždy sestavují tyto výkazy: rozvaha, výkaz zisku a ztráty, příloha. Od roku 2016 je povinnost sestavování přenesena i na přehled o změnách ve vlastním kapitálu a na přehled o peněžních tocích, ale pouze u zákonem stanovených účetních jednotek. Do konce roku 2015 bylo sestavování těchto přehledů dobrovolné. Pokud účetní jednotky používají IFRS, musí sestavit všech 5 povinných částí účetní závěrky.

„Základním účetním výkazem každého podniku je jeho rozvaha, která nás informuje o tom, jaký majetek podnik vlastní a z jakých zdrojů je tento majetek financován.“³⁴ Všechny ostatní výkazy pak rozvádějí a vysvětlují konkrétní položky rozvahy.

Obrázek 1: Provázanost účetních výkazů

Zdroj: BOKŠOVÁ, J. *Účetní výkazy pod lupou I. - Základy účetního výkaznictví*. Vyd. 1. Praha: Linde Praha, a.s., 2013, 512 s. ISBN: 978-80-7201-921-2.

³⁴ KNÁPKOVÁ, A., D. PAVELKOVÁ a K. ŠTEKER. *Finanční analýza: Komplexní průvodce s příklady*. Str. 23.

Účetní výkazy by měly přibližovat uživatelům ekonomickou situaci subjektu, jedná se tedy spíše o určité ekonomické modely, které však zcela nevystihují skutečnost a nejsou tak perfektním obrázkem reálného dění. Účetnictví má podávat poctivý a věrný obraz o podniku tzn., nemělo by záměrně zkreslovat informace o hospodářských transakcích v podniku. Tento požadavek je zanesen i do regulačních rámců konkrétních zemí. Přes veškeré snahy však může docházet ke zkreslování účetních výkazů, kdy jsou záměrně vytvořeny chybné účetní výkazy. Ty pak mohou uvádět v omyl uživatele těchto účetních výkazů a na jejich základě mohou uživatelé uskutečnit chybné rozhodnutí. Důvodů pro zkreslování účetních výkazů je mnoho, např.:

- zakrytí špatné finanční situace pro naplnění očekávání vlastníků,
- zakrytí špatné finanční situace pro dosažení výhodnější ceny při prodeji podniku,
- zakrytí špatné situace, aby byly splněny podmínky pro získání bankovního úvěru,
- záměrné zkreslení účetních výkazů zaměstnanci s cílem získání osobního zisku či povýšení,
- předložení záměrně zkreslených účetních výkazů manažery pro vyhnutí se potrestání za špatné výkony podniku.

Veškeré výše uvedené důvody jsou pak při odhalení příčinou mnohých problémů. Podniky mohou zkrachovat, jejich zaměstnanci poté přijdou o svá zaměstnání, investoři ztratí své investice a přijdou o dividendy atd. Z toho důvodu je dodržování účetních a jiných předpisů a etického kodexu velmi důležité. Uživatelé účetních závěrek běžně užívají vykázaná data jako podklad pro tvorbu závažných rozhodnutí. Při rozhodování nepředpokládají žádné zkreslení ani manipulaci dat uvedených v účetní závěrce.

Vypovídací schopnost výkazů je však omezena nejen úmyslně vytvořenými chybami v účetních výkazech, ale i různými běžně se vyskytujícími okolnostmi. *„Mezi nejdůležitější okolnosti, limitující vypovídací schopnost účetních výkazů, patří:*

- *orientace na historické účetnictví,*
- *inflace,*
- *změny v ekonomickém prostředí,*
- *změny v legislativě,*
- *sezónní a konjunkturální výkyvy během roku,*
- *chybějící údaje,*
- *vlivy nepeněžních faktorů (kvalita pracovní síly, firemní značka, úroveň managementu),*
- *problém srovnatelnosti účetních výkazů.*³⁵

V České republice se výsledek hospodaření ve výkazu zisku a ztráty člení na provozní, finanční a mimořádný výsledek hospodaření. Od roku 2016 se mimořádný výsledek hospodaření ruší a jednotlivé transakce se budou zahrnovat do nákladů běžných činností. IFRS dříve také vykazovalo výsledek hospodaření z běžných a mimořádných činností. Zde ale došlo ke zrušení mimořádné části výsledku hospodaření již před několika lety. Provozní výsledek hospodaření pochází ze základních, opakujících se činností podniku. „*Charakteristickým rysem takových transakcí je skutečnost, že vystupují jednak jako náklady (neboť vyžadují spotřebu různých složek aktiv, jakož i vznik závazků), jednak jako výnosy, jež umožňují (ve formě tržeb) reprodukci nákladů.*“³⁶ Samozřejmě existují i operace projevující se pouze jednostranně jako např. poplatky z prodlení, poskytnuté dary, přijaté smluvní pokuty a sankce ze smluvních vztahů atd. Většinou se jedná o nepravdivé události vztahující se k provozu podniku. Celý provozní výsledek hospodaření můžeme ještě rozdělit do dvou hlavních sekcí: výsledek z prodeje zboží a výsledek z prodeje vlastních výrobků a služeb. Finanční výsledek hospodaření vyjadřuje ekonomický prospěch podniku související se způsobem financování podniku a s jeho finančními operacemi. Mimořádný výsledek hospodaření zase zohledňuje nahodilé a neobvyklé operace s jednostranným efektem i transakce souměřitelné co do nákladů a výnosů.

³⁵ KOVANICOVÁ, D. a P. KOVANIC. *Poklady skryté v účetnictví, díl I., Jak porozumět účetním výkazům*. Str. 195.

³⁶ KOVANICOVÁ, D. *Jak porozumět světovým, evropským, českým účetním výkazům*. Str. 230.

Ze všech částí výsledku hospodaření se také platí daň, jak bylo uvedeno dříve. Lze tak z výkazu vyčíst výši daňové povinnosti.

V neposlední řadě je také důležité zmínit, že jsou vždy ve výkazu zisku a ztráty uvedeny informace za bezprostředně předcházející účetní období. Informace o výši jednotlivých položek výkazu zisku a ztráty lze díky tomu porovnat s předcházejícím účetním obdobím, aniž by musel uživatel účetních výkazů přecházet z výkazu do výkazu.

4.2 Finanční analýza

Velice významnou roli hrají účetní výkazy i v oblasti finanční analýzy. Uživatelům dnes již nestačí pouze informace, které mohou běžně vyčíst z účetních výkazů. Uváděná data jsou proto dále podrobena zkoumání a finanční analýza se tak stává nedílnou součástí finančního řízení podniku. Dopomáhá totiž uživatelům účetních výkazů činit důležitá rozhodnutí, jenž jsou podložena fakty, které z pouhého pohledu na výkaz uživatel bohužel nezíská. Oblast finanční analýzy není nijak upravována zákonem ani jinými obecně závaznými právními předpisy či všeobecně uznávanými jednotnými standardy. Z toho důvodu je někdy terminologie používaná ve finanční analýze nejednotná.

Metod finanční analýzy je hned několik. Nejobvyklejší je analýza absolutních ukazatelů. Zde dochází ke zkoumání a porovnávání změn jednotlivých položek výkazů v časové posloupnosti v rámci horizontální analýzy. Tento krok pak umožňuje také odvozování trendů do budoucnosti a předpovídání pravděpodobného vývoje příslušných ukazatelů do budoucna. Další možností zkoumání absolutních ukazatelů je tzv. vertikální analýza. Tato metoda analyzuje a vyjadřuje procentuální podíl jednotlivých položek účetních výkazů k jediné zvolené základní veličině. Tato základna je nastavena jako 100 %. U výkazu zisku a ztráty se zcela běžně volí jako základna hodnota celkových výnosů či nákladů. Dále mohou být analyzovány:

- fondy finančních prostředků³⁷, jimiž jsou např. čistý pracovní kapitál, čisté pohotovostní prostředky a čisté pohledávkové fondy,³⁸
- platební schopnost podniku (solventnost, likvidita).

Výše zmíněné body však vychází z údajů rozvahy a z toho důvodu nejsou blíže vysvětlovány. Tato práce zkoumá pouze výkaz zisku a ztráty a jeho vypovídací schopnost, i když je jasně patrné, že spolu všechny účetní výkazy úzce souvisí.

Z údajů uvedených ve výkazu zisku a ztráty lze určit ukazatele rentability. Finanční analytici často pro výpočty jednotlivých ukazatelů rentability používají různé modifikované podoby zisku. Nejčastěji je samozřejmě do výpočtů zahrnován výsledek hospodaření za účetní období po zdanění (zisk po zdanění, tzv. EAT), který je jasně vyčíslen ve výkazu zisku a ztráty. Pro další zkoumání jsou ale využívány také např.:

- EBDIT - zisk před odpisy, úroky a daněmi,
- EBIT - zisk před úroky a daněmi,
- EBT - zisk před zdaněním.

Ukazatel rentability neboli ziskovosti je vyjádřen poměrem zisku a kapitálu. Jedná se o vrcholový ukazatel efektivnosti podniku, který je jasným měřítkem, jak se podniku daří dosahovat zisku, vytvářet nové zdroje, a to vše za použití investovaného kapitálu. *„Ke zjišťování a měření rentability, resp. výnosnosti vloženého kapitálu se v praxi nejvíce využívají následující ukazatele:*

- *ukazatel rentability celkového vloženého kapitálu,*
- *ukazatel rentability vlastního kapitálu,*
- *rentabilita odbytu,*
- *rentabilita nákladů.*³⁹

³⁷ Pojem fondy zde není chápán ve smyslu účetním, ale jedná se o ukazatele, jenž jsou počítány jako rozdíly mezi určitými položkami aktiv a pasiv.

³⁸ Čisté fondy vyjadřují, že je daná položka aktiv očištěna o závazky, které s tímto aktivem souvisí a jsou na něj navázány.

³⁹ PILÁŘOVÁ, I. a J. PILÁTOVÁ. *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza podnikatelských subjektů roku 2013*. Str. 163.

Jak je z výčtu patrné, i u těchto poměrových ukazatelů je zapotřebí údajů nejen z výkazu zisku a ztráty, ale i z rozvahy.

$$\text{Rentabilita} = \text{zisk} / \text{vložený kapitál}^{40}$$

Výnosnost celkového kapitálu ukazuje produkční sílu podniku, neboli jeho výdělkovou schopnost (efektivnost). Čím vyšší je tento ukazatel, tím příznivější je celková situace podniku, neboť poskytuje informaci, kolik korun zisku připadá na jednu korunu celkového vloženého kapitálu (vlastního i cizího). Měřením rentability vlastního kapitálu mohou akcionáři získat jasnou představu, jaká je výnosnost jimi vloženého kapitálu. „Její růst znamená zlepšení výsledku hospodaření a pokles úročení cizích zdrojů krytí.“⁴¹ U ukazatele rentability odbytu se hodnotí množství zisku připadajícího na jednu korunu celkových výnosů. Zde však není možné jednoduše a rychle docházet k určitým závěrům, zda je vysoká či nízká hodnota ukazatele pro podnik příznivá či nikoliv. Rentabilita odbytu vyžaduje hodnocení situace v hlubších souvislostech, protože i nízká hodnota může být pro podnik příznivá, pokud je například způsobena rychlým obratem zásob a vysokým absolutním objemem tržeb.

Ukazatel nákladovosti vychází z poměru celkových nákladů a celkových výnosů podniku. Jeho cílem je stanovit, kolik Kč bylo vynaloženo v rámci nákladů na 1 Kč výnosů. Do čitatele lze dosazovat náklady v různých podobách podle toho, pro jaký účel se tento ukazatel vyjadřuje⁴². Obecně by měl dosahovat ukazatel hodnoty nižší než 1, jelikož při tomto výsledku je patrné, že podnik produkuje zisk. Vynaložené náklady tedy podniku přináší výnosy, jejichž hodnota je vyšší než hodnota vynaložených nákladů. Příznivým trendem není jen samotná nízká míra nákladovosti, ale také její postupné snižování mezi zkoumanými obdobími.

⁴⁰ PILAŘOVÁ, I. a J. PILÁTOVÁ. *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza podnikatelských subjektů roku 2013*. Str. 163.

⁴¹ PILAŘOVÁ, I. a J. PILÁTOVÁ. *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza podnikatelských subjektů roku 2013*. Str. 164.

⁴² Lze vyjádřit materiálovou náročnost poměrem materiálových nákladů k celkovým výnosům, nebo mzdovou náročnost dosažením mzdových nákladů do čitatele zlomku nákladovosti.

$$\text{Nákladovost} = \text{celkové náklady} / \text{celkové výnosy}^{43}$$

Dále je v rámci finanční analýzy možné provádět např. analýzu zadluženosti podniku. Již z názvu je patrné, že se jedná o pojem hodnotící využití cizích zdrojů k financování podnikových aktiv a činností. Podniky nikdy nefinancují svá aktiva pouze z cizích zdrojů či pouze z vlastního kapitálu. Financování výhradně vlastním kapitálem by mohlo např. způsobit snížení celkové výnosnosti vloženého kapitálu. Na financování podnikových aktiv a činností se proto vždy podílí v určité míře vlastní i cizí kapitál. „Podnik používá cizí kapitál s tím, že výnos, který se jím získá a rovněž výnosnost celkového vloženého kapitálu bude vyšší, než jsou náklady spojené s jeho použitím, tj. úrok placený z cizího kapitálu.“⁴⁴ Rozhodnutí podniku o výši potřebného kapitálu a struktuře zdrojů, které budou financovat podnikové aktivity, jsou základní otázkou pro oblast finančního řízení podniku. Tato rozhodnutí mají zásadní vliv nejen na přežití podniku v daných podmínkách ale i jeho budoucí rozvoj. Vhodný poměr vlastního a cizího kapitálu pro financování podniku není nikde přesně stanoven, uplatňuje se pouze zásada, podle které by měl být vlastní kapitál vyšší než cizí kapitál (cizí kapitál se totiž musí vždy splatit). Nízký poměr vlastního kapitálu k cizímu by naznačoval určitou slabost podniku. Riziko z podnikání by nesli hlavně věřitelé. To by mělo za následek především obtížné získávání úvěrů pro podnik.

$$\text{Ukazatel zadluženosti} / \text{věřitelského rizika} = \text{celkové závazky} / \text{pasiva celkem}$$

$$\text{Finanční nezávislost} = \text{vlastní kapitál} / \text{pasiva celkem}^{45}$$

Jaká je tedy přiměřená hodnota cizího kapitálu použitého pro financování podnikových aktiv a činností? Mezinárodní statistiky uvádí, že zhruba 35 % cizích zdrojů ve finanční struktuře podniku je v zemích Evropské unie průměrem. Jedná se však o údaj z roku 2013 a mezi jednotlivými zeměmi panují rozdíly.⁴⁶ Pro hodnocení přiměřenosti úrovně zadlužení se proto používají další dílčí ukazatele, jenž zkoumají

⁴³ PILÁŘOVÁ, I. a J. PILÁTOVÁ. *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza podnikatelských subjektů roku 2013*. Str. 165.

⁴⁴ PILÁŘOVÁ, I. a J. PILÁTOVÁ. *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza podnikatelských subjektů roku 2013*. Str. 165.

⁴⁵ PILÁŘOVÁ, I. a J. PILÁTOVÁ. *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza podnikatelských subjektů roku 2013*. Str. 166-167.

⁴⁶ Tuto hodnotu uvádí ve své knize *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza podnikatelských subjektů roku 2013* I. Pilařová a J. Pilátová, konkrétně na straně 166.

zadlužení z hlediska jeho dopadu na zisk. Jedním z nich je také ukazatel úrokového krytí. Ten porovnává, kolikrát provozní zisk podniku zvládne pokrýt nákladové úroky. Jinými slovy vyjadřuje, o kolik se může snížit zisk, aniž by se podnik stal neschopným platit své náklady z úvěru.

$$\text{Úrokové krytí} = \text{provozní zisk} / \text{nákladové úroky}^{47}$$

Opět i u analýzy zadluženosti je patrné, že není možné zkoumat podnik, jeho finanční strukturu a zadluženost pouze z výkazu zisku a ztráty. Mnohé ukazatele vyžadují údaje z tohoto výkazu, ale vždy je poměřují s dalšími daty, která z výkazu zisku a ztráty uživatel bohužel nezíská.

Podniky v rámci hodnocení své ekonomické aktivity využívají také ukazatele obratovosti a doby obratu, jenž vyhodnocují intenzitu využití daných prostředků. Doba obratu se může zkoumat u pohledávek z obchodních vztahů, zásob, dodavatelských úvěrů, krátkodobých závazků atd. Z poměru pohledávek z obchodních vztahů k denním tržbám je patrné, jak dlouho podnik čeká na splacení svých pohledávek z obchodních vztahů. Doba obratu krátkodobých závazků poměřuje krátkodobé závazky a denní tržby. Díky tomuto výpočtu je pak možné určit, za kolik dní je podnik schopen uhradit své závazky. Čím je lhůta kratší, tím je situace příznivější pro krátkodobé věřitele. Pro podnik je často výhodnější naopak delší doba obratu krátkodobých závazků. Záleží na úhlu pohledu a na konkrétní situaci podniku.

$$\text{Doba obratu krátkodobých závazků} = \text{krátkodobé závazky} / \text{denní tržby}^{48}$$

Výsledky finanční analýzy se srovnávají v časové řadě v rámci jednoho podniku, přičemž je nutné zachovat zásadu konzistence, která požaduje po účetní jednotce, aby užívala stále stejné a nezměněné metody účtování a vykazování údajů. Změnu je možné nastolit jen na rozhraní účetních období a jejím smyslem je věrněji zobrazit vykazovanou skutečnost. Veškeré změny musí být uvedeny v příloze účetní závěrky. Mnohem důležitější je ale schopnost srovnání výsledků podniku s ostatními

⁴⁷ PILÁŘOVÁ, I. a J. PILÁTOVÁ. *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza podnikatelských subjektů roku 2013*. Str. 167.

⁴⁸ PILÁŘOVÁ, I. a J. PILÁTOVÁ. *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza podnikatelských subjektů roku 2013*. Str. 168.

tuzemskými i zahraničními podniky. Účetnictví tuzemských podniků je ovlivňováno zákony, vyhláškami a standardy, které upravují účetní závěrku, postupy účtování a vyhláší závaznou účtovou osnovu. Tím je zajištěna možnost srovnávání podniků v tuzemsku. Zároveň české účetní předpisy ponechávají účetním jednotkám v určitých oblastech značný prostor pro svobodnou volbu a způsobují tak vznik obsahových rozdílů mezi stejnými položkami účetních výkazů různých podniků. Srovnatelnost českých účetních závěrek a výsledků analýz z výkazů vyplývajících se zahraničními podniky je zdaleka složitější. Existuje mnoho problémů, jenž závisí na zemi původu srovnávaných podniků:

- přístup k datům,
- včasnost informací,
- jazykové a terminologické bariéry,
- cizí měna,
- odlišná forma výkazů,
- rozdíly v klasifikaci aktiv a pasiv,
- rozsah zveřejňovaných údajů a
- odlišnosti v účetních principech.

Kvůli obtížnosti srovnávání zahraničních podniků a jejich výsledků byly vytvořeny Mezinárodní účetní standardy s cílem zjednodušit tento složitý proces.

Uživatelé účetních výkazů využívají finanční analýzu jako podklad svých rozhodnutí. Jedná se o interní uživatele (manažery) i externí uživatele (investory, obchodní partnery, zaměstnance, banky, věřitele, stát, daňové poradce, analytiky, burzovní makléře, konkurenty a širokou veřejnost). Finanční analýzu však nelze založit na jediném výkazu -výkaz zisku a ztráty, přestože se jedná o nejdůležitější finanční výkaz, alespoň dle řady investorů a dalších uživatelů. Sám o sobě výkaz neposkytuje dostatečně uspokojivé informace pro rozhodování.

5 Praktická část - Analýza vypovídací schopnosti výkazu zisku a ztráty

Tato část práce se blíže zaměřuje na analýzu vypovídací schopnosti výkazu zisku a ztráty sestaveného podle českých účetních předpisů (ČÚP) a IFRS. V teoretické části byly přiblíženy obecné předpoklady účetnictví, jednotlivé prvky účetní závěrky a podstata výkazu zisku a ztráty. Odlišnosti mezi ČÚP a IFRS lze nalézt již v jejich formě. ČÚP mají formu právních předpisů (jsou státem právně vymahatelné), zatímco IFRS jsou založeny na zvykovém právu a jejich aplikace je spíše dobrovolná. Toto tvrzení samozřejmě není zcela pravdivé, jelikož u společností, které jsou emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu se sídlem v členském státě Evropské unie, musí být IFRS používáno povinně.

Základním stavebním kamenem IFRS je Koncepční rámec. V něm jsou uvedeny principy vedení účetnictví a definice veškerých účetních pojmů. Česká republika bohužel žádný podobný dokument nikdy nevydala. Chybí zde tedy jakákoliv charakteristika účetních pojmů, na které se jednotlivé ČÚP odvolávají. Všichni uživatelé účetních informací vychází z praxe a jsou obeznámeni s konkrétními účetními pojmy, ale nemohou se pro podložení svých tvrzení obrátit na žádný právní předpis. I když by vytvoření takového dokumentu bylo jednoznačně přínosem pro české účetnictví, nebyly zatím podniknuty žádné kroky tímto směrem. Přímě ve standardech IFRS jsou potom uváděny obecné postupy pro vykazování, na rozdíl od ČÚP, kde se jasně stanovují konkrétní závazné postupy účtování. Rozdílů mezi ČÚP a IFRS samozřejmě existuje mnoho, tato práce ale nepostihuje veškeré případné difference.

Výkaz zisku a ztráty sestavený dle ČÚP má jednoznačně vymezený formát. ČÚP přesně stanovují části a položky, z nichž se výkaz skládá, jejich uspořádání, označení a obsah. IFRS naproti tomu vyjmenovává pouze minimální požadavky na obsah výkazu, formát není nijak předepsán. Velkým rozdílem mezi ČÚP a IFRS bylo také vykazování mimořádných položek ve výkazu zisku a ztráty až do roku 2016. Výkaz zisku a ztráty sestavený dle českých účetních předpisů jejich vykazování povoloval, nebo spíše přímo vyžadoval. Od roku 2016 však bylo toto dělení na mimořádné

položky a položky vzniklé při běžné činnosti zrušeno. Tímto se ČÚP opět více přiblížily požadavkům IFRS, ty totiž již poměrně dlouhou dobu vykazování mimořádných položek zakazují. Jsou tak běžně součástí provozních výnosů a nákladů. Ve výkazu úplného výsledku je používáno rozdělení jiné a to na pokračující a ukončené činnosti. Díky výše zmíněnému kroku bylo účetním jednotkám v České republice ulehčeno rozhodování, co zařadit do položek mimořádných a co ponechat v provozním zisku.

Položky výkazu sestaveného dle ČÚP jsou vždy rozděleny na výnosy a náklady a v určitých částech výkazu jsou pak uvedeny součtové řádky. Kompenzace nákladů a výnosů nejsou povoleny, tzn. nelze výnosy a s nimi související náklady zahrnout do jediného řádku výkazu jako zisk či ztrátu z konkrétní transakce. Nově od roku 2016 budou určité kompenzace povoleny. IFRS takovéto chování za splnění určitých podmínek podporuje. Musí se jednat o transakce z jiných než hlavních výdělečných činností, jejichž zjednodušené zobrazení musí i nadále vystihovat podstatu transakce. Tato podmínka je IFRS vyžadována proto, aby uživatel účetních informací neobdržel neúplné a zkreslené podklady, na jejichž základě pak vytváří závažná rozhodnutí.

Asi vůbec nejmarkantnější odlišností mezi výkazem sestaveným dle ČÚP a IFRS je ostatní úplný výsledek, jenž je součástí tzv. výkazu úplného výsledku sestaveného na základě IFRS. Česká republika jeho vykazání nevyžaduje. Některé transakce neovlivňují výnosy a náklady, neobjevují se ve výkazu zisku a ztráty, přesto musí být kvůli požadavku IFRS zahrnuty do ostatního úplného výsledku, aby uživatelé účetních informací získali co nejširší přehled o situaci v podniku. Pokud by chtěl takovéto informace získat uživatel účetních informací o českém podniku sestavujícím účetní závěrku dle ČÚP, musel by se podívat do přehledu o změnách vlastního kapitálu. Tento přehled však nemusí být účetní jednotkou v mnoha případech vůbec vytvořen. Velmi stroze jsou pak některé údaje uvedeny alespoň v rozvaze na straně pasiv ve vlastním kapitálu. Nejsou však účtovány všechny případy a transakce, které se objevují v ostatním úplném výsledku, jelikož to ČÚP nepožadují. Zisk či ztráta za období i ostatní úplný výsledek bývá dle IFRS navíc rozdělen na 2 části připadající menšinovým podílům a vlastníkům mateřské společnosti. Některé společnosti musí uvádět ve výkazu úplného výsledku i zisk na akcii.

V další fázi praktické části práce bude zkoumána vypovídací schopnost výkazu zisku a ztráty sestaveného dle ČÚP a IFRS na konkrétních případech. Analyzované společnosti skutečně existují a zveřejňují své účetní závěrky a výroční zprávy. Společnosti byly vybrány zcela náhodně, ale podnikají ve stejném odvětví. Díky tomu by měly být výsledky analýzy lépe srovnatelné.

5.1 UPC Česká republika, s.r.o.

Prvním podnikem, jenž byl pro analýzu výkazu zisku a ztráty vybrán, je UPC Česká republika, s.r.o. Společnost vznikla zápisem do obchodního rejstříku v roce 1991 pod názvem Kabel Plus, a.s. Ke změně obchodní firmy došlo v roce 2000, kdy byla společnost přejmenována na UPC Česká republika, a.s. Původně se tedy jednalo o akciovou společnost. Teprve od roku 2012 je forma podnikání změněna na společnost s ručením omezeným. Přesná adresa sídla zní: Závěšova 502/5, 140 00 Praha 4, IČO: 00562262. Společnost podniká v oblasti telekomunikačních služeb a jejím hlavním předmětem podnikání je dle jejích slov výstavba a provozování kabelových sítí. Pro výzkum jsou použity běžně dostupné výroční zprávy společnosti UPC Česká republika, s.r.o. Jejich zpřístupnění široké veřejnosti zařizuje portál www.justice.cz. Následující tabulka shromažďuje jednotlivé výkazy zisku a ztráty vytvořené v letech 2011-2015. Výkazy jsou sestaveny dle českých účetních předpisů v plném rozsahu za běžné účetní období (kalendářní rok). Veškeré zkoumání bude vycházet z této tabulky.

Tabulka 8: Výkaz zisku a ztráty společnosti UPC Česká republika s.r.o. v letech 2011-2015

Výkaz zisku a ztráty společnosti UPC Česká republika, s.r.o. druhé členění v tisících Kč					
	2011	2012	2013	2014	2015
Tržby za prodej zboží	17	51 418	63 806	27 252	10 363
Náklady vynaložené na prodané zboží	4	34 260	39 064	17 271	7 249
Obchodní marže (OM)	13	17 158	24 742	9 981	3 114
Výkony (V)	4 507 830	4 382 917	4 218 397	3 629 290	3 875 669
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	4 498 682	4 374 300	4 209 145	3 615 818	3 858 421
Aktivace	9 148	8 617	9 252	13 472	17 248
Výkonová spotřeba (VS)	1 905 413	1 811 477	1 779 384	2 106 271	2 520 947

Spotřeba materiálu a energie	101 487	99 369	82 565	79 112	67 533
Služby	1 803 926	1 712 108	1 696 819	2 027 159	2 453 414
Přidaná hodnota (= OM+V-VS)	2 602 430	2 588 598	2 463 755	1 533 000	1 357 836
Osobní náklady	429 187	498 990	573 808	532 578	564 750
Mzdové náklady	317 478	365 885	418 125	390 598	414 307
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	101 080	119 550	140 820	127 350	134 994
Sociální náklady	10 629	13 555	14 863	14 639	15 449
Daně a poplatky	4 988	1 959	1 515	1 230	1 115
Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	1 789 985	1 539 970	1 531 764	652 596	829 890
Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	12 130	5 678	4 526	3 826	8 910
Tržby z prodeje dlouhodobého majetku	2 601	4 594	3 086	2 707	1 737
Tržby z prodeje materiálu	9 529	1 084	1 440	1 119	7 173
Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu	1 4056	1 761	3 876	1 529	7 387
Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku	1 661	746	437	370	224
Prodaný materiál	12 395	1 015	3 439	1 159	7 163
Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období (náklady)	21 126	15 439	11 766	-8 495	-9 442
Ostatní provozní výnosy	30 301	33 425	43 261	42 340	46 722
Ostatní provozní náklady	22 770	49 456	27 048	21 337	27 136
Provozní výsledek hospodaření (PVH)	362 749	520 126	361 765	378 391	-7 368
Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	200				
Prodané cenné papíry a podíly	200				
Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	1				
Náklady z finančního majetku	3				
Výnosové úroky	475	397	189	47	9
Nákladové úroky	524 117	504 286	442 840	119 683	129 333

Ostatní finanční výnosy	23 400	12 969	7 426	10 012	12 625
Ostatní finanční náklady	41 353	29 433	31 528	23 849	20 381
Finanční výsledek hospodaření (FVH)	-541 597	-520 353	-466 753	-133 473	-137 080
Daň z příjmů za běžnou činnost (D)	-41 941	1 682	-20 555	74 561	-27 287
- splatná	67 306	128 179	107 843	85 313	25 388
- odložená	-109 247	-126 497	-128 398	-10 752	-52 675
Výsledek hospodaření za běžnou činnost (PVH+FVH-D)	-136 907	-1 909	-84 433	170 357	-117 161
Mimořádné výnosy	509	271	222	96	164
Mimořádné náklady					
Daň z příjmů z mimořádné činnosti					
- splatná					
- odložená					
Mimořádný výsledek hospodaření	509	271	222	96	164
Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům					
Výsledek hospodaření za účetní období	-136 398	-1 638	-84 211	170 453	-116 997
Výsledek hospodaření před zdaněním	-178 339	44	-104 766	245 014	-144 284

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výročních zpráv zpřístupněných portálem www.justice.cz.

Z výkazu zisku a ztráty je patrné jeho vertikální uspořádání. Rozdělení na část provozní a finanční zjednodušuje orientaci ve výkazu. Další rozčlenění na výsledek hospodaření z běžné činnosti a z činnosti mimořádné pak jasně naznačuje, z jakých aktivit pochází dosažené výnosy a náklady. Od roku 2016 jsou mimořádné položky zrušeny. Nejčastěji podnik získává tržby z činností, které souvisí s hlavním předmětem podnikání a které se běžně opakují. Těmito veličinami jsou tržby za prodej zboží a výkony. Do výkonů jsou započítávány tržby z prodeje výrobků vlastní výroby a služeb, změna stavu zásob vlastní činnosti a aktivace, jež zachycuje dlouhodobý majetek vyrobený vlastní činností. Nově budou od roku 2016 aktivace i změny stavu zásob vlastní činnosti řazeny do nákladů.

Jak již název napovídá, tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu zachycují, jak podnik prodává svůj dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek, případně nevyužitý materiál. Mezi ostatní provozní výnosy lze zahrnout: smluvní pokuty a úroky z prodlení, výnosy z postoupených pohledávek, výnosy z odepsaných

pohledávek, inventarizační rozdíly a pojistná plnění. Ostatní finanční výnosy zahrnují například kursové rozdíly. Díky novele českých účetních předpisů je vymezení vyjmenovaných položek mnohdy pozměněno. Jelikož však byly analyzované výkazy sestaveny před rokem 2016, vychází výše uvedený výčet z jejich původní podstaty.

Náklady vztahující se k prodeji zboží jsou oficiálně nazývány náklady vynaložené na prodané zboží. K výkonům je pro změnu párována tzv. výkonová spotřeba. Ta obsahuje spotřebu materiálu a energie či spotřebované služby. Neméně důležitou položkou jsou pro společnost osobní náklady týkající se zaměstnanců. Řadí se mezi ně mzdové náklady, náklady na sociální a zdravotní pojištění a sociální náklady. Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku se vytváří dle odpisových plánů, které by měly následovat využití majetku v podnikání. Jedná se tak o přenášení pořizovací ceny dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku postupně do nákladů. V rámci odpisování se hlídá i zůstatková cena dlouhodobého majetku a materiálu, jež se do výkazu zisku a ztráty promítne například při prodeji majetku.

Protikladem ostatních provozních výnosů jsou ostatní provozní náklady. Mohou vznikat ze stejných titulů jako dříve zmíněné výnosy, konkrétně jde o: smluvní pokuty a úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále, odpisy pohledávek, inventarizační rozdíly atd. Z finanční oblasti jsou pro analýzu zajímavé především nákladové úroky z úvěrů získávaných od bank a jiných subjektů.

Pojem obchodní marže zaštiťuje rozdíl mezi tržbami z prodeje zboží a náklady vynaloženými na prodané zboží. Přidaná hodnota pak představuje jakýsi sumační řádek, kde se sčítá obchodní marže s rozdílem mezi výkony a výkonovou spotřebou. Veškeré výnosy a náklady jsou účtovány za jediným účelem, aby byl zjištěn výsledek hospodaření podniku za účetní období.

Již z pouhého pohledu na výsledek hospodaření za účetní období je patrné, že se společnost pohybuje většinou ve ztrátě. Ztráta je však způsobena pouze finančním výsledkem hospodaření. Provozní výsledek společnosti je během zkoumaných let ve většině případů kladný. Jedinou výjimkou je provozní výsledek hospodaření za rok 2015. Pro tento rok si společnost stanovila úkol, v jehož rámci se

snažila zkvalitnit poskytované služby. Navíc začala zavádět velké množství dříve nenabízených služeb. Hlavním důvodem bylo zvýšení spokojenosti stávajících zákazníků a získání nových zákazníků. Tento krok mohl být důvodem větší nákladovosti výkonů. Na trhu telekomunikačních služeb navíc panuje obrovská konkurence. Snaží se na něm udržet nejen velké tuzemské a nadnárodní společnosti, ale čím dál tím více se zde prosazují i nové menší české společnosti. Poklesy v tržbách tak mohou signalizovat odchod zákazníků ke konkurenci, která nabízí stejné služby levněji.

Tabulka 9: Analýza tržeb z prodeje zboží a výkonů vlastní výroby

	2011	2012	2013	2014	2015
Tržby z prodeje zboží a výkonů (100 %)	4 507 847	4 434 335	4 282 203	3 656 542	3 886 032
Tržby z prodeje zboží	0,0004 %	1,1595 %	1,4900 %	0,7453 %	0,2667 %
Výkony	99,9996 %	98,8405 %	98,5100 %	99,2547 %	99,7333 %
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb	99,7967 %	98,6461 %	98,2939 %	98,8863 %	99,2895 %
Aktivace	0,2029 %	0,1943 %	0,2161 %	0,3684 %	0,4438 %

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z této tabulky jasně vyplývá, že prodej telekomunikačních služeb je pro UPC Česká republika, s.r.o. hlavním zdrojem tržeb. Pojem telekomunikační služby zahrnuje: digitální televizi, vysokorychlostní internet a telefonní služby. Dle vyjádření vedení společnosti má UPC Česká republika, s.r.o. v současné chvíli přes 600 000 zákazníků. U nových zákazníků, kteří si objednají služby, musí nejprve proběhnout instalace zařízení, jenž umožňuje využívání objednaných telekomunikačních služeb.

V rámci instalace jsou zákazníkům často tato zařízení prodávána. Jedná se pouze o doprovodný efekt hlavního předmětu podnikání, proto jsou tržby z prodeje zboží minimální. Pod pojmem aktivace si lze představit jakýkoliv výkon vyrobený podnikem pro vlastní potřebu či zboží podnikem užívané. Výkon (zboží) zůstává v podniku a je jím používán. V České republice se aktivace zařazuje mezi položky výnosů. Od roku 2016 dochází k přetřídění aktivace mezi náklady. Mezinárodní standardy účetního výkaznictví aktivaci vždy hodnotil jako nákladovou položku. U zkoumané společnosti lze pod pojem aktivace zahrnout např. výstavbu telekomunikačních sítí nebo nově vynalezené technologie, které si zprostředkovává sám podnik a které se objevují v nákladech. Aktivace poté zajišťuje jejich přenesení do dlouhodobého majetku, kam dle své podstaty patří.

Tabulka 10: Vertikální analýza výnosů

	2011	2012	2013	2014	2015
Výnosy celkem	4 574 863	4 487 075	4 337 827	3 712 863	3 954 462
Tržby z prodeje zboží	0,0004 %	1,1459 %	1,4709 %	0,7340 %	0,2621 %
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb	98,3348 %	97,4867 %	97,0335 %	97,3862 %	97,5713 %
Aktivace	0,2000 %	0,1920 %	0,2133 %	0,3628 %	0,4362 %
Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	0,2651 %	0,1265 %	0,1043 %	0,1030 %	0,2253 %

Ostatní provozní výnosy	0,6623 %	0,7449 %	0,9973 %	1,1404 %	1,1815 %
Tržby z prodeje cenných papírů	0,0044 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Výnosové úroky	0,0104 %	0,0088 %	0,0044 %	0,0013 %	0,0002 %
Ostatní finanční výnosy	0,5115 %	0,2890 %	0,1712 %	0,2697 %	0,3193 %
Mimořádné výnosy	0,0111 %	0,0060 %	0,0051 %	0,0026 %	0,0041 %

Zdroj: Vlastní zpracování.

Vertikální analýza porovnává významnost jednotlivých položek výkazu k jedné zvolené základně, jejíž vyjádření představuje 100 %. Pro tuto tabulku byla zvolena jako základní veličina hodnota celkových výnosů. V dalších tabulkách bude samozřejmě provedena vertikální analýzy i pro celkové náklady. Výše vytvořená tabulka je důležitou informací ohledně vnitřní struktury výkazu a jejího vývoje v letech. Při sloučení s tabulkou nákladů pak může poskytovat důležité údaje o celkové nákladovosti aktivit a o přidané hodnotě.

Ani při hodnocení celkových výnosů a jejich struktury se situace příliš nemění. Největší podíl tržeb získává podnik z prodeje vlastních výrobků a služeb. Tyto tržby zajišťují zhruba 97-98 % celkových výnosů. Druhou nejvýznamnější položkou zůstávají tržby z prodeje zboží, přestože je jejich procentuální vyjádření pouze 0,2 - 1,5 % celkových výnosů. Podobnou situaci lze konstatovat i u ostatních provozních výnosů, jejichž podíl na celkových výnosech postupně roste. Jejich maximum však činí 1,2 % v roce 2015. Z přehledu je možné konstatovat trend do budoucna z pohledu růstu či poklesu významnosti jednotlivých položek výnosů. Jejich vývoj za posledních 5 let je poměrně konstantní, alespoň ve vyjádření k celkovým výnosům. Je tedy pravděpodobné, že se budou i nadále ukazatele pohybovat ve stejných číslech.

V budoucnosti však může dojít k různým změnám, např. ekonomickým, které nelze nyní předpokládat bez hlubší analýzy vnějšího prostředí. Ty pak mohou výrazně ovlivnit vývoj právě zkoumaných položek.

Tabulka 11: Horizontální analýza výnosů

	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Tržby z prodeje zboží	302358,8 %	24,1 %	-57,3 %	-62,0 %
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb	-2,8 %	-3,8 %	-14,1 %	6,7 %
Aktivace	-5,8 %	7,4 %	45,6 %	28,0 %
Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	-53,2 %	-20,3 %	-15,5 %	132,9 %
Ostatní provozní výnosy	10,3 %	29,4 %	-2,1 %	10,3 %
Výnosové úroky	-16,4 %	-52,4 %	-75,1 %	-80,9 %
Ostatní finanční výnosy	-44,6 %	-42,7 %	34,8 %	26,1 %
Mimořádné výnosy	-46,8 %	-18,1 %	-56,8 %	70,8 %

Zdroj: Vlastní zpracování.

Horizontální analýza zobrazuje, jak se vyvíjí položky výkazu v letech. Porovnává je tedy v časové posloupnosti a snaží se vyvozovat závěry do budoucna. Data v tabulce tak ukazují procentuální změny mezi lety. Pro lepší vypovídací schopnost analýzy je dobré do zkoumání zahrnout více let (alespoň 3 účetní období za sebou). Zde je porovnáváno období od roku 2011-2015, tedy 5 let. Pokud by opět došlo k nečekaným změnám v ekonomické situaci, neměla by předpověď

do budoucna vycházející z údajů v tabulce žádný význam. Běžně se analýza používá i pro porovnávání trendu mezi konkurenčními podniky a pro sledování trendu za celé odvětví.

Horizontální analýza výnosů ukazuje, jak se měnily jednotlivé položky výnosů v letech. Tržby z prodeje zboží zažívají velký propad. V posledních letech se jejich hodnota liší vždy od roku předcházejícího až o -50 %. Sice nejsou tržby za prodané zboží příliš významné z hlediska celkové skladby výnosů, jak bylo zjištěno ve vertikální analýze výnosů, přesto patří mezi nejvíce výnosné oblasti podnikání hned po prodeji vlastních výrobků a služeb. Vlastní výrobky a služby společnosti přinášejí velice důležité a poměrně stále tržby. Situace se v roce 2014 trochu zhoršila. Došlo k poklesu tržeb oproti předchozímu roku o 14 %. Zcela pravděpodobně podnik ztratil zákazníky vlivem konkurenčních bojů. V roce 2015 se rozhodl pro změnu technologií a nabízených služeb, což mu očividně přineslo větší výnosy vlivem získání nových zákazníků a udržení zákazníků stávajících. Poslední 3 roky také rostly aktivace, což značí zřejmě investice do výstavby sítí a nových technologií, jež si zprostředkovává sám podnik vlastní činností. Podobný vývoj zaznamenávají i tržby z prodeje materiálu. Opět byl jejich roční výsledek většinou nižší než v roce předcházejícím. Pouze v posledním zkoumaném roce došlo k nárůstu tržeb z prodeje materiálu.

Výnosové úroky jsou ve velmi špatném stavu, jelikož se rok od roku snižují. Podnik asi neukládá své peněžní prostředky na účty s vyšším úrokem, např. termínované vklady. Dalším možným vysvětlením tohoto jevu je, že úroky na běžných účtech klesají, nebo že podnik nedrží příliš mnoho peněžních prostředků na běžných účtech. Může tak být ohrožena solventnost podniku, pokud nebude společnost včas hradit své splatné závazky vlivem nedostatku peněžních prostředků či jiného likvidního majetku. Tato teorie však není ničím podložena a bez dalších potřebných informací uváděných např. v rozvaze je zcela zbytečné činit jakékoliv ukvapené závěry.

Tabulka 12: Vertikální analýza nákladů

	2011	2012	2013	2014	2015
Celkové náklady bez daně	4 753 002	4 487 031	4 442 593	3 467 849	4 098 746
Náklady vynaložené na prodané zboží	0 %	0,7635 %	0,8793 %	0,4980	0,1769 %
Výkonová spotřeba (VS)	40,0886 %	40,3714 %	40,0528 %	60,7371 %	61,5053 %
Spotřeba materiálu a energie	2,1352 %	2,2146 %	1,8585 %	2,2813 %	1,6477 %
Služby	37,9534 %	38,1568 %	38,1943 %	58,4558 %	59,8577 %
Osobní náklady	9,0298 %	11,1207 %	12,9161 %	15,3576 %	13,7786 %
Mzdové náklady	6,6795 %	8,1543 %	9,4117 %	11,2634 %	10,1081 %
Náklady na SZ a ZP	2,1267 %	2,6643 %	3,1698 %	3,6723 %	3,2935 %
Sociální náklady	0,2236 %	0,3021 %	0,3346 %	0,4221 %	0,3769 %
Daně a poplatky	0,1049 %	0,0437 %	0,0341 %	0,0355 %	0,0272 %
Odpisy DNM a DHM	37,6601 %	34,3205 %	34,4791 %	18,8185 %	20,2474 %

Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu	0,2957 %	0,0392 %	0,0872 %	0,0441 %	0,1802 %
Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období	0,4445 %	0,3441 %	0,2648 %	-0,2450 %	-0,2304 %
Ostatní provozní náklady	0,4791 %	1,1022 %	0,6088 %	0,6153 %	0,6621 %
Nákladové úroky	11,0271 %	11,2387 %	9,9681 %	3,4512 %	3,1554 %
Ostatní finanční náklady	0,8700 %	0,6560 %	0,7097 %	0,6877 %	0,4972 %

Zdroj: Vlastní zpracování.

Největší položkou celkových nákladů je tzv. výkonová spotřeba. Jedná se o spotřebovaný materiál a služby, které podnik využíval při své hlavní podnikatelské činnosti na zprostředkování telekomunikačních služeb zákazníkům. Je vidět, že činnost podniku není příliš náročná na spotřebu materiálu, jelikož na ni připadají pouze 2 % celkových nákladů. V průběhu let se poměr spotřebovaného materiálu k celkovým nákladům příliš nemění. Podnik tedy spotřebovává při uspokojování zákazníků především služby. Do služeb se zahrnují náklady na opravy a udržování, cestovné, náklady na reprezentaci a ostatní služby, jejichž součástí můžou být nákupy drobného majetku, telefonní služby, náklady na dopravu, úhrady za inzerci, úklid, právní pomoc, vzdělávání zaměstnanců, nájemné, náklady za záruční opravy a mnoho dalších. Osobní náklady se pohybují v rozmezí 9-15 % celkových nákladů ve zkoumaných letech. Jejich vývoj závisí na výši hrubé mzdy, sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění, které hradí zaměstnavatel povinně ze svého zisku

za zaměstnance. Výše pojistného se mění na základě rozhodnutí státu. Sazby pojistného jsou uvedeny v příslušných daňových zákonech. Poslední položkou osobních nákladů vykázaných společnostmi jsou sociální náklady, jejichž výše je zanedbatelná. V této oblasti účtuje podnik o nákladech spotřebovaných na vytvoření vhodných pracovních podmínek na pracovišti, o příspěvcích na závodní stravování atd.

Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku patří mezi největší položky analyzovaných nákladů. Jejich procentuální vyjádření činilo v roce 2011 až 40 % celkových nákladů. Podnik tak očividně vlastní majetek velký co do objemu nebo jeho pořizovací ceny, v níž je oceněn v rozvaze a z níž se odpisuje. V průběhu roků procentuální vyjádření k celkovým nákladům klesá. Tento pokles je zřejmě způsoben doodepsáním majetku a jeho vyřazením nebo prodejem používaného dlouhodobého majetku. Bližší informace ohledně majetku a jeho odpisování je možné nalézt v rozvaze a příloze účetní závěrky. Analýza v rámci této práce uvedené výkazy nevyužívá, jelikož jsou mimo její zaměření. Pro bližší upřesnění situace podniku jsou však důležité. Projevuje se tak provázanost účetních výkazů mezi sebou navzájem, o které bylo pojednáno v teoretické části této práce. Pokud společnost vyřadila majetek z užívání, jelikož byla maximálně využita jeho kapacita, nebo ho prodala, logické je očekávání nákupu nového zařízení. Jelikož však výše odpisů klesla poměrně výrazně, musela společnost nakoupit velmi levnou alternativu dosud využívaného hmotného a nehmotného majetku, nebo majetek vůbec neobnovila (nenakoupila nový). Poslední alternativou může být také pořízení majetku na leasing. Leasing se dle českých účetních předpisů nezobrazuje v majetku a ani se neodpisuje.⁴⁹ Jeho vyjádření lze nalézt v podrozvaze, případně v příloze účetní závěrky. Podnik totiž majetek nevlastní. Je mu pronajímán pronajímatelem. Ten dlouhodobý majetek uvádí ve své rozvaze a odpisuje ho. Náklady na leasing (splátky nájemného) by se objevily v nákladech na služby. Rezervy a opravné položky podnik vytváří v malém množství, míra jejich vlivu je nepatrná.

⁴⁹ IFRS zavádí zcela jiný přístup k leasingu než české účetní předpisy. Leasing uvádí v majetku nájemce a jeho financování je vykazováno v závazcích účetní jednotky. O odpisech najatého majetku poté účtuje nájemce.

Zajímavé jsou v neposlední řadě nákladové úroky. Jejich výše byla k celkovým nákladům v letech 2011-2013 zhruba 10 %. Jedná se o poměrně důležitý ukazatel, který odhaluje zadlužení účetní jednotky. Finanční výsledek hospodaření se kvůli jejich vyjádření dostává do záporných čísel. Jsou proto také jedním z důvodů, proč podnik vykazuje ztrátu za účetní období. Ztráta z finančního výsledku hospodaření převyšuje zisk z provozní části, alespoň v letech 2011-2013. V posledních dvou zkoumaných letech se úroky postupně snižují. Podnik zřejmě splatil část svých úvěrů. Ztrátu však vykázal i za rok 2015. Na jejím vzniku má ale podíl i záporný provozní výsledek hospodaření.

Tabulka 13: Horizontální analýza nákladů

	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Náklady vynaložené na prodané zboží	X %	14,0222 %	-55,7879 %	-58,0279 %
Výkonová spotřeba (VS)	-4,9300 %	-1,7716 %	18,3708 %	19,6877 %
Spotřeba materiálu a energie	-2,0870 %	-16,9107 %	-4,1822 %	-14,6362 %
Služby	-5,0899 %	-0,8930 %	19,4682 %	21,0272 %
Osobní náklady	16,2640 %	14,9939 %	-7,1853 %	6,0408 %
Mzdové náklady	15,2474 %	14,2777 %	-6,5834 %	6,0699 %
Náklady na SZ a ZP	18,2727 %	17,7917 %	-9,5654 %	6,0024 %
Sociální náklady	27,5285 %	9,6496 %	-1,5071 %	5,5332 %

Daně a poplatky	-60,7257 %	-22,6646 %	-18,8119 %	-9,3496 %
Odpisy DNM a DHM	-13,9674 %	-0,5329 %	-57,3958 %	27,1675 %
Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu	-87,4715 %	120,1022 %	-60,5521 %	383,1262 %
Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období	-26,9194 %	-23,7904 %	-172,1996 %	-11,1477 %
Ostatní provozní náklady	117,1981 %	-45,3090 %	-21,1143 %	27,1781 %
Nákladové úroky	-3,7837 %	-12,1848 %	-72,9738 %	8,0630 %
Ostatní finanční náklady	-28,8250 %	7,1179 %	-24,3561 %	-14,5415 %

Zdroj: Vlastní zpracování.

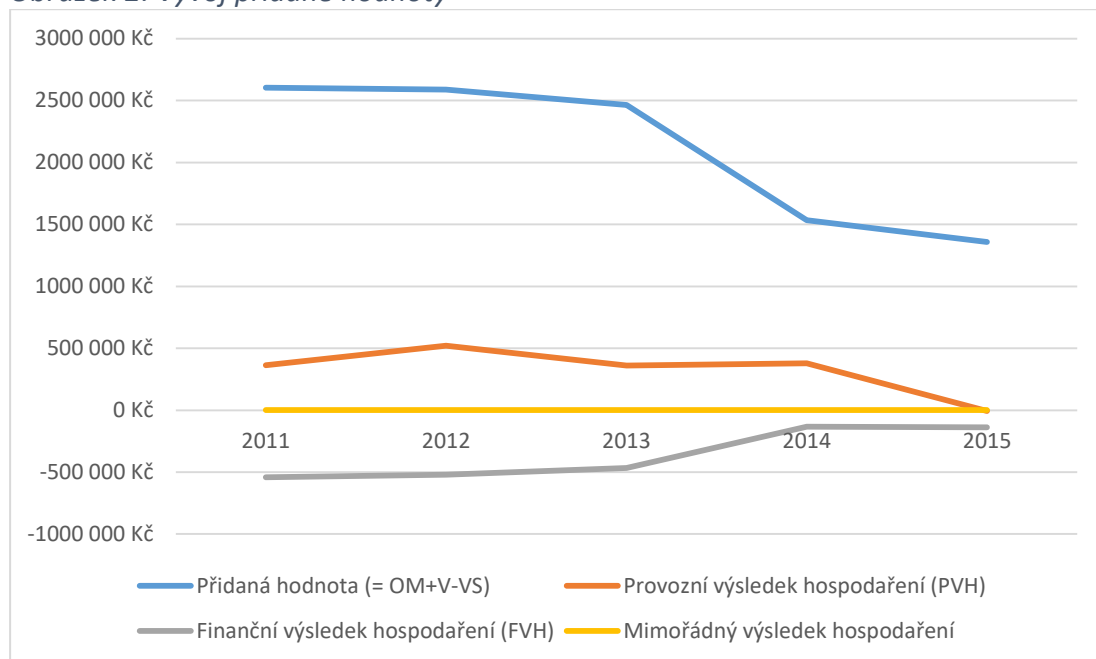
Horizontální analýza může konstatovat ta samá zjištění, která byla uvedena u vertikální analýzy. Náklady na prodané zboží se snižují. Hlavním důvodem však není snížení nákladů na jednotku prodaného zboží, ale spíše fakt neprodejnosti zboží. Výnosy z prodeje zboží rapidně klesaly a na ně navázaly i náklady na prodané zboží. Tržby z prodeje materiálu a náklady s nimi související zaznamenaly naopak vzestup. Výkonová spotřeba v posledních letech také stoupala. Vliv na větší nákladovost může mít i zavedení nových technologií v rámci prováděných investic, potřeba zaškolení personálu, náklady na leasingově pořízený dlouhodobý majetek, nájemné atd.

Meziroční nárůst se v průměru ustálil na 20 %. Osobní náklady pro rok 2014 se vyvíjely negativně (klesaly). Nelze vyloučit propouštění zaměstnanců ani snižování platů. Odpisy se průběžně zmenšovaly. Pouze poslední rok došlo k nakoupení nového dlouhodobého hmotného či nehmotného majetku, jelikož došlo k přírůstku odpisů oproti předchozímu roku. Opět se projevil dopad již několikrát zmíněných investic.

UPC Česká republika, s.r.o. vytvářela v letech 2011-2013 rezervy a opravné položky v provozní oblasti. Rezervy i opravné položky se vytváří zaúčtováním do nákladů. Pro roky 2014 a 2015 se objevuje nový trend. Vykázaná změna stavu je uvedena v kladných číslech. To znamená buď rozpouštění opravných položek, nebo čerpání rezerv. Jejich efekt snížení v rozvaze se projeví zaúčtováním s minusovým znaménkem do nákladů. Nákladové úroky se postupně redukují. Společnost splácí své úvěry, z nichž platí úroky. Tento pokles tedy ukazuje na splacení úvěrů. V posledním roce se opět úroky zvětšily, což naznačuje získání nového úvěru.

Pokud bude podnik poměřovat zvýšení tržeb z výkonů a nárůst nákladů na prodané výkony. Je patrné, že efekt nákladů je větší než efekt přírůstku výnosů. Přidaná hodnota se tak krok za krokem redukuje. Následné započítání osobních nákladů a odpisů způsobuje vykázání ztráty podniku z provozní činnosti za rok 2015. Společnost by se měla snažit o lepší ziskovost svých výkonů. Měla by více prodávat, možná i upravit svou cenovou politiku a navíc rozhodně zapracovat na nákladovosti výkonů, jelikož jejich nárůst je nežádoucí, pokud není doprovázen uspokojivým nárůstem tržeb.

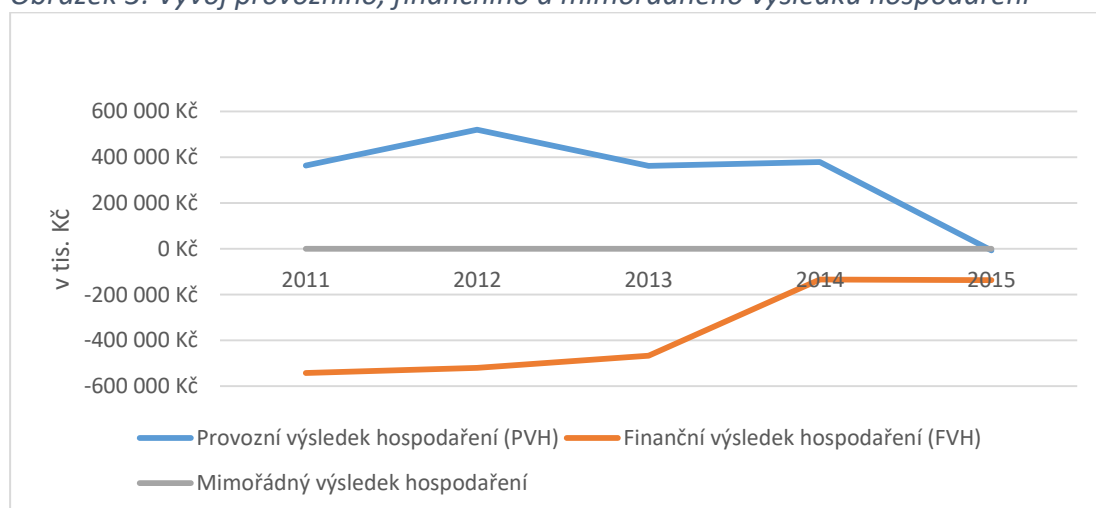
Obrázek 2: Vývoj přidané hodnoty

Zdroj: Vlastní zpracování.

Následující tabulka přibližuje vývoj provozní, finanční a mimořádné části výkazu zisku a ztráty. Provozní výsledek hospodaření se neustále zmenšuje. Naproti tomu rok od roku nabývá finanční výsledek hospodaření příznivějších hodnot, kvůli již řešeným úrokovým nákladům.

Obrázek 3: Vývoj provozního, finančního a mimořádného výsledku hospodaření

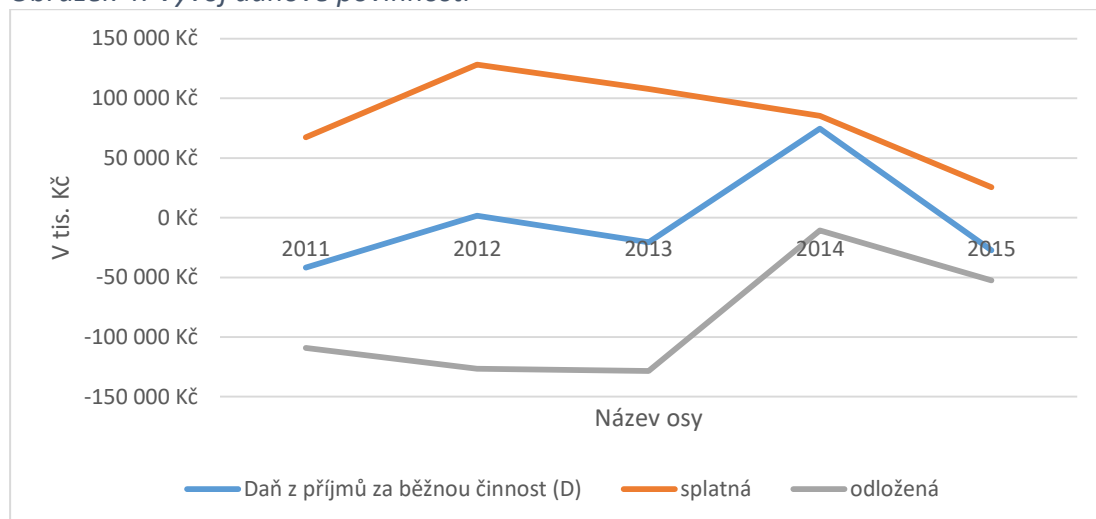
Zdroj: Vlastní zpracování.

Důležitý je i vývoj daňové povinnosti, který prozatím nebyl vůbec řešen. Dle grafu je vykázána daňová povinnost značně proměnlivá. Daň z příjmů za běžnou činnost se skládá z daně splatné a odložené. Daň splatná je závazek podniku vůči

státu, jenž musí být uhrazen do státní pokladny. Přestože podnik ve výkazu zisku a ztráty uvádí většinou minusové výsledky (ztrátu), je jeho splatná daňová povinnost vždy kladná, i když se její hodnota snižuje v průběhu let. To značí rozdílnost účetních a daňových nákladů. Dle daňových zákonů se podnik nenachází ve ztrátě, ale naopak dosahuje zisku, který podléhá dani.

Odložená daň v mínusovém vyjádření ve výkazu zisku a ztráty znamená jediné, odloženou daňovou pohledávku. Odložená daňová pohledávka se od splatné daně odčítá. Hlavním důvodem je poukázání na její podstatu, neboť odložená daňová pohledávka představuje snížení budoucí daňové povinnosti. Tato položka dokáže značně působit na finanční a ekonomickou situaci společnosti. Vždy se zobrazuje ve výkazu zisku a ztráty a zvyšuje či snižuje hodnotové vyjádření daně v součtovém řádku daň z příjmů za běžnou činnost. Mnohdy je význam odložené daně přehlížen, pokud by ale došlo k vykázání odloženého daňového závazku, jenž poukazuje na růst budoucí daňové povinnosti, a zároveň by byly vypláceny podíly na zisku bez uvážení. Mohla by se účetní jednotka takto hospodařící dostat do problémů z důvodu vysoké budoucí splatné daně, na níž odložený daňový závazek upozorňuje. V případě UPC Česká republika, s.r.o. je stav odložené daně přesně opačný (nižší splatná daň v budoucnu). Jelikož se společnost nachází ve ztrátě, rozhodně neřeší vyplácení zisku mezi společníky. Titulem vzniku odložené daně jsou přechodné rozdíly mezi účetním a daňovým pohledem na položky v účetnictví. Jejich příkladem jsou: rozdíly mezi daňovými a účetními hodnotami dlouhodobého majetku (zůstatkovými cenami při odpisování), smluvní pokuty a úroky z prodlení, daňová ztráta, opravné položky, rezervy či pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění a mnoho dalších titulů.

Obrázek 4: Vývoj daňové povinnosti

Zdroj: Vlastní zpracování.

Tabulka 14: Výchozí data pro graf, v tis. Kč

	2011	2012	2013	2014	2015
Daň z příjmů za běžnou činnost	-49 941	1 682	-20 555	74 561	-27 287
splatná	67 306	128 179	107 843	85 313	25 388
Odložená	-109 247	-126 497	-128 398	-10 752	-52 675
Změny odložené daně v letech	X	-15,79 %	-1,50 %	91,63 %	-389,91 %

Zdroj: Vlastní zpracování.

Jen pro doplnění analýzy daňové povinnosti je dobré zmínit, že splatná daň za období se rok od roku zmenšuje. Odložená daň se vyvíjí více skokovitě. V jednom roce je zaznamenán nárůst odložené daňové pohledávky až o 400 % v roce jiném pokles o 90 %.

Tabulka 15: Výpočet EBIT, v tis. Kč

	2011	2012	2013	2014	2015
Výsledek hospodaření za účetní období (EAT)	-136 398	-1 638	-84 211	170 453	-116 997
Výsledek hospodaření před zdaněním (EBT)	-178 339	44	-104 766	245 014	-144 284
Zisk před úroky a daní (EBIT)	345 778	504 330	338 074	364 697	-14 951
Daň z příjmů za běžnou činnost (D)	-41 941	1 682	-20 555	74 561	-27 287
Nákladové úroky	524 117	504 286	442 840	119 683	129 333

Zdroj: Vlastní zpracování.

Cílem této tabulky bylo zpřehlednit, komu náleží jaká část zisku. Zisk před úroky a daní EBIT se pohybuje v kladných hodnotách. Po započtení nákladových úroků, jenž připadají věřitelům, se zisk ustálil na hodnotách spíše záporných. Nákladové úroky jsou tedy jednou z příčin záporného výsledku hospodaření za účetní období. Daň z příjmů za běžnou činnost působí na výsledek hospodaření v jednotlivých letech různě. Někdy je vyčíslena jako kladná položka, jindy jako položka záporná. Hlavní činitel těchto diferenciací je odložená daňová pohledávka. Pokud její vykázaná hodnota převýší hodnotu daně splatné, bude výsledek ve formě daně z příjmů za běžnou činnost k výsledku hospodaření před zdaněním přičten. V obráceném případě se bude odčítat. Přesto je dobré mít na paměti, že splatná daň musí být podnikem uhrazena. Požadovaná platba se nijak neohlíží na odloženou daňovou pohledávku podniku.

Dle mého názoru je podnik zadlužen až příliš. Sice se v mnoha publikacích uvádí výhodnost využívání cizího kapitálu pro financování, jelikož je méně nákladný

než kapitál vlastní. Navíc může být využíván úrokový daňový štít, který snižuje daňovou povinnost podniku, a efekt finanční páky. Použití cizího kapitálu zvyšuje rentabilitu kapitálu vlastního, ale pouze do určité míry. Podnik se bohužel nachází v situaci, kdy mu nákladové úroky výrazně snižují výsledek hospodaření za účetní období. Tento stav by se mohl negativně projevit například při získávání dalších úvěrů. V případě potřeby půjčky se může podnik setkat s neochotou bank.

Tabulka 16: Výpočet poměrových ukazatelů

	2011	2012	2013	2014	2015
Rentabilita Tržeb (EAT/Tržby)	-3,03 %	-0,04 %	-1,97 %	4,68 %	-3,02 %
Rentabilita Výnosů (EBIT/ Tržby)	7,69 %	11,40 %	7,91 %	10,01 %	-0,39 %
Rentabilita Nákladů (EAT/Náklady)	-2,90 %	-0,04 %	-1,90 %	4,81 %	-2,87 %
Úrokové krytí (EBIT/Nákladové úroky)	0,6597	1	0,7634	3,0472	-0,1156
Úrokové krytí (Provozní zisk/Nákladové úroky)	0,6921	1,0314	0,8169	3,1616	-0,0570

Nákladovost (Celkové náklady/Celkové Výnosy)	102,98 %	100,04 %	101,94 %	95,41 %	102,96 %
---	----------	----------	----------	---------	----------

Zdroj: Vlastní zpracování.

Rentabilita tržeb nabývá záporných hodnot. To pro podnik znamená jediné, není schopen zajistit takovou výši tržeb, jakou by potřeboval, aby alespoň veškeré výnosy uhradily všechny náklady. Podnik vykazuje většinou ztrátu. Jakmile je rentabilita tržeb počítána k výsledku hospodaření před úroky a daní, vychází zcela jiné hodnoty. Naneštěstí musí podnik uhradit úroky i daně. Minimální požadovaná hodnoty rentability tržeb by měla činit zhruba 10 %. Mezi odvětvími se však rentabilita tržeb značně liší (2 % - 50 %).

Při porovnávání celkové nákladovosti je patrné, že podnik spotřebovává více, než svou činností přináší do podniku. Hodnoty ukazatele se pohybují většinou nad hranicí 100 %.

Úrokové krytí také nepodává uspokojivé výsledky. Provozní zisk ani výsledek hospodaření před úroky a daní v mnoha případech nestačí na krytí nákladových úroků. Situace podniku se tak jeví velmi negativně. Doporučovaná výše úrokového krytí bývá 3 či více, aby mohl podnik čerpat další úvěr.

Hodnoty mají samozřejmě lepší vypovídací schopnost při poměrování s konkurenty nebo s celým odvětvím. Navíc pro přiblížení finanční situace účetní jednotky je zapotřebí provést mnohem podrobnější finanční analýzu. Pro ní jsou potřebná data z ostatních účetních výkazů i informace z vnějšího prostředí. Analýza vyplývající z výkazu zisku a ztráty má určitou vypovídací schopnost, ale bez dalších zkoumání není možné na jejím základě činit jakákoliv významná rozhodnutí. Co ale jednotliví uživatelé ve výkazu zisku a ztráty hledají? Jaké informace jsou pro ně důležité? Banky se zajímají především o výsledek hospodaření a nákladové úroky. Výsledek hospodaření jim naznačí, zda bude podnik schopen splácet úvěr a úroky s ním související, nákladové úroky naopak poukazují na již čerpaný úvěr. Majitelé

společnosti se zaměřují na výnosy, náklady, případně na obchodní marži či přidanou hodnotu. Interesují je i vyplácené podíly na zisku. Zároveň chtějí především maximalizovat tržní hodnotu podniku. S tím souvisí i maximalizace zisku. Požadují větší výnosy a zároveň snižování nákladů na optimální výši, ale v kontrastu s tímto chováním je jejich neochota platit velké daně státu. Pokud sníží náklady, velmi pravděpodobně dojde ke zvýšení základu daně pro výpočet daně z příjmů. I z toho důvodu podniky dále investují, aby snížily základ daně. Investory láká především vysoký výsledek hospodaření, jelikož chtějí svou investicí vydělat. Stát se spíše orientuje na vykázanou splatnou daňovou povinnost a kontroluje její uhrazení do státní pokladny. Může využívat i jiné položky výkazu zisku a ztráty především pro různé statistiky.

A jak by bylo nahlíženo na námi zkoumaný podnik? Banka by zřejmě podniku nový úvěr neposkytla, jelikož se podnik ocitá ve ztrátě, podnik v průběhu let již čerpal poměrně velké úvěry, soudě dle nákladových úroků, a jeho úrokové krytí také není příznivé. Pro majitele nemusí být vykázaná ztráta vždy negativní. Záleží na situaci konkrétní jednotky. Určitě zde nedochází k vyplácení podílů na zisku, protože podnik zisk negeneruje. Zároveň se nebude zvyšovat ani tržní hodnota podniku, jelikož je společnost dlouhodobě spíše ztrátová. Musí uhradit nákladové úroky, splatnou daň, jelikož se základ daně nachází v kladných hodnotách, i značnou výkonovou spotřebu. Potenciální investory ztrátovost podniku také jistě nenadchne. Zaměstnanci by mohlo děsit, že vlivem ztrát mohou přijít o své zaměstnání. K takové situaci však vůbec nemusí dojít. Podnik sice vykazuje ztrátu již několik let v řadě, ale přitom dovoluje růst osobních nákladů ve zkoumaných letech, což nenaznačuje propouštění zaměstnanců ve velkém.

5.2 Planet A, a.s.

Výsledky analýzy je dobré porovnávat s konkurencí (jednotlivými podniky) nebo celým odvětvím. Proto byla do výzkumu zařazena společnost Planet A, a.s. Její výkazy tak budou srovnávány s účetními výkazy společnosti UPC Česká republika, s.r.o. Zde již nebude prováděna hloubková finanční analýza výkazu zisku a ztráty

sestaveného společností Planet A, a.s., pouze budou finanční výsledky společnosti srovnány s předešlým bádáním.

Jak samotný název napovídá, jedná se akciovou společnost, jež vznikla v roce 1990. Sídlo společnosti se nachází na adrese: U Hellady 697/4, 140 00 Praha 4 - Michle, Česká republika, IČO: 00537012. Do hlavního předmětu podnikání se řadí následující činnosti: provozování telekomunikačních služeb, zprostředkování přístupu uživatelů k sítím, provozování převzatého rozhlasového a televizního vysílání atd. Zjednodušeně řečeno se společnost zabývá poskytováním internetu, televizního vysílání, rozhlasového vysílání a telefonních služeb.

Tabulka 17: Výkaz zisku a ztráty společnosti Planet A, a.s., v letech 2013-2015

Výkaz zisku a ztráty společnosti Planet A, a.s. druhové členění v plném rozsahu v tisících Kč			
	2013	2014	2015
Tržby za prodej zboží	2 092	3 000	2 768
Náklady vynaložené na prodané zboží	266	1 077	1 210
Obchodní marže (OM)	1 826	1 923	1 558
Výkony (V)	53 540	59 801	67 076
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	52 509	59 241	66 017
Aktivace	1 031	560	1 059
Výkonová spotřeba (VS)	37 299	41 141	41 802
Spotřeba materiálu a energie	3 045	3 266	3 805
Služby	34 254	37 875	37 997
Přidaná hodnota (= OM+V-VS)	18 067	20 583	26 832
Osobní náklady	3 585	5 392	8 650
Mzdové náklady	2 646	3 574	6 241
Odměny členům orgánů obchodní korporace	144	612	627
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	638	986	1 729
Sociální náklady	157	220	53
Daně a poplatky	90	112	136
Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	4 519	5 299	6 989
Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	1 259	109	20
Tržby z prodeje dlouhodobého majetku	1 259	109	20

Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu	1 071	0	4
Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku	1 071	0	4
Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období (náklady)	674	-82	181
Ostatní provozní výnosy	739	589	878
Ostatní provozní náklady	3 302	3 437	4 847
Provozní výsledek hospodaření (PVH)	6 824	7 123	6 923
Nákladové úroky	1 150	968	779
Ostatní finanční výnosy	8	10	17
Ostatní finanční náklady	486	492	434
Finanční výsledek hospodaření (FVH)	-1 628	-1 450	-1 196
Daň z příjmů za běžnou činnost (D)	0	942	825
- splatná	0	942	825
Výsledek hospodaření za běžnou činnost (PVH+FVH-D)	5 196	4 731	4 902
Výsledek hospodaření za účetní období	5 196	4 731	4 902
Výsledek hospodaření před zdaněním	5 196	5 673	5 727

Zdroj: Vlastní zpracování na základě účetních závěrek zpřístupněných portálem www.justice.cz.

Na první pohled je vidět, že tento podnik každoročně vykazuje zisk, alespoň za poslední 3 roky. Tržby z prodeje zboží jsou opět nepatrné v porovnání s tržbami za prodané výkony. Jejich vývoj je ale velmi výrazný hlavně v roce 2014, kdy došlo k jejich 43% nárůstu. Následující rok se již podniku nepodařilo udržet stejnou úroveň těchto tržeb, jelikož klesly o zhruba 7 %. Obchodní marže zaznamenává naprosto jiný trend. Náklady na prodané zboží totiž byly v prvním zkoumaném roce zcela zanedbatelné. Proto se obchodní marže mění následovně: mezi lety 2013 a 2014 nárůst o 5 %, mezi lety 2014 a 2015 pokles o 19 %. Stále je však tato oblast zisková. Podnik se ale mnohem více zaměřuje na svůj hlavní předmět podnikání, poskytování telekomunikačních služeb. Z této činnosti získává přes 90 % svých celkových tržeb. Jejich meziroční evoluce se projevuje vždy průměrně 11% růstem oproti roku předcházejícímu. Výkonová spotřeba sice následuje průběh tržeb za prodané výkony, jelikož se také zvětšují, nikoliv však v takové míře. Mezi roky 2014 a 2015 byl příbytek těchto nákladů pouze 1,5 %. To znamená jediné, lepší přidanou hodnotu, konkrétně v roce 2015 až o 30 % v porovnání s loňským rokem. Osobní náklady se zvyšují rychlým tempem (o 50-70 % meziročně). Zřejmě se podnik rozvíjí, zvětšuje

a zaměstnává čím dál více lidí. Další velikostí zajímavou položkou jsou odpisy, ty poukazují na pořizování nového dlouhodobého majetku, jelikož neustále stoupají, a ostatní provozní náklady.

Společnost v provozní oblasti hospodaří velmi dobře. Její výsledek hospodaření z provozní činnosti se vyvíjí pozitivně, vykazuje zisk. Takovýmito výsledky se ale mohla chlubit i společnost UPC Česká republika, s.r.o. Kde tedy nastal problém, který společnost UPC Česká republika, s.r.o. dostal do záporných čísel? Odpověď je jednoduchá, problém nastal ve finanční oblasti (ve finančním výsledku hospodaření). Společnost musela splácet velké úroky za používané úvěry. I v tomto případě u společnosti Planet A, a.s. je podnik zadlužen. Využívá pro financování svých aktivit a investic cizí kapitál. Je však zadlužen v mnohem menší míře. Přestože se finanční výsledek hospodaření vlivem nákladových úroků dostává do ztráty, generuje podnik dostatečný zisk v provozní části, který bohatě stačí na pokrytí této ztráty, daňových povinností a ještě vytváří uspokojivý zisk za účetní období. Navíc se nákladové úroky rok od roku snižují a naznačují menší zadluženost podniku nebo úvěry s lepšími podmínkami vyjednanými pro podnik. Jen pro bližší vysvětlení daňové povinnosti podniku je důležité uvést, že v roce 2013 byla zřejmě využita daňová ztráta z předešlých daňových období pro snížení výše daňové povinnosti, jelikož ve výkazu zisku a ztráty se nalézá uvedená splatná daň v nulové hodnotě. Podnik dle svého vyjádření neúčtuje o odložené dani.

Tabulka 18: Výpočet poměrových ukazatelů

	2013	2014	2015
EAT	5 196	4 731	4 902
EBT	5 196	5 673	5 727
EBIT	6 346	6 641	6 506

Tržby	55 632	62 801	69 844
Celkové náklady	52 442	58 778	65 857
Celkové výnosy	57 638	63 509	70 759
Rentabilita Tržeb (EAT/Tržby)	9,34%	7,53%	7,02%
Rentabilita Výnosů (EBIT/ Tržby)	11,41%	10,57%	9,32%
Rentabilita Nákladů (EAT/Náklady)	9,91%	8,05%	7,44%
Úrokové krytí (EBIT/Nákladové úroky)	5,52	6,86	8,35
Úrokové krytí (Provozní zisk/Nákladové úroky)	5,93	7,36	8,89
Nákladovost (Celkové náklady/Celkové Výnosy)	90,99%	92,55%	93,07%

Zdroj: Vlastní zpracování.

Rentabilita tržeb (EAT/Tržby) se pohybuje kolem 7-9 %. Rentabilita výnosů (EBIT/Tržby) dokonce kolem 9-11 %. Ukazatel rentability u podniku Planet A, a.s. je rozhodně pozitivnější než u společnosti UPC Česká republika, s.r.o. Přestože se jedná o malou firmu, její výsledky a finanční zdraví se zdají být lepší. Za vhodnou je považována rentabilita alespoň nad 10 %. Z tohoto hlediska by společnost měla rozhodně co zlepšovat. Její výsledek hospodaření za účetní období po dani by potřeboval růst, ale zatím spíše klesá. Tento vývoj je patrný z ukazatele celkové nákladovosti. Náklady totiž pohltní více než 90 % celkových výnosů a jejich

procentuální vyjádření se posouvá čím dál více k hodnotě 95 %. Existuje jisté nebezpečí, že bude společnost v následujících letech ztrátová, pokud se jí nepodaří zastavit již zaběhlý trend zvyšování celkových nákladů. Úrokové krytí nabízí zcela uspokojivé výsledky. Jakmile velikost tohoto ukazatele dosahuje nad hodnotou 3, je pravděpodobné, že by banky neměly mít problém poskytnout společnosti další úvěr. Management podniku však musí nutně uvážit, jaká je optimální kapitálová skladba. Cizí kapitál je levnější než užívání kapitálu vlastního pro financování činností podniku, ale jen do určité míry. Z výkazu zisku a ztráty bohužel bližší informace na toto téma není možné vyčíst.

Ať již z pohledu na celkovou nákladovost, úrokové krytí, rentabilitu, nebo vývoj položek výkazu zisku a ztráty v letech je patrné, že společnost Planet A, a.s. se nachází v lepší situaci než společnost UPC Česká republika, s.r.o.

5.3 Srovnání výkazu sestaveného dle českých účetních předpisů a IFRS

Tato podkapitola srovnává výkaz zisku a ztráty sestavený dle českých účetních předpisů a výkaz o úplném výsledku, jehož základem je IFRS. Nebyla nalezena žádná společnost z odvětví telekomunikačních služeb, která by vykazovala svou individuální účetní závěrku dle českých účetních předpisů i IFRS, nebo tedy která by svou individuální účetní závěrku takto sestavenou zveřejňovala, aby bylo možné provést analýzu rozdílů. Takovýto požadavek splňují podniky jen zřídka. Vždy lze bez problémů dohledat české účetní výkazy nebo konsolidované výkazy za skupinu, jenž se řídí IFRS. Jejich porovnávání ale nepřinese takové podrobné výsledky, jako když jsou zkoumány výkazy za jeden podnik. Proto byl vybrán podnik, který sice nepatří do stejného odvětví, jako předešlé společnosti ve výzkumu, ale jako jeden z mála zveřejňuje svou individuální závěrku sestavenou na obou principech i konsolidovanou účetní závěrku a vyhovuje tak nárokům kladeným touto prací a jejím záměrem.

Zmíněným podnikem jsou České dráhy, a.s. Společnost vznikla v roce 2003 jako nástupnický podnik státní organizace České dráhy. Jejím úkolem je poskytovat služby v osobní a nákladní dopravě. Navíc společnost zabezpečuje chod

a provozuschopnost železničních dopravních cest. Jediným akcionářem je Česká republika, která vlastní 100 % všech akcií. Sídlo společnosti se nachází na Praze 1 v ulici Nábřeží L. Svobody 1222. České dráhy, a.s. vytváří skupinu a sestavují konsolidovanou účetní závěrku. Výzkum je ale zaměřen na individuální účetní závěrku společnosti České dráhy, a.s. Pro bližší zkoumání byly vybrány výkazy z roku 2011 a to z toho důvodu, že společnost pouze v uvedeném roce zveřejnila výkazy sestavené dle českých účetních předpisů i IFRS. V následujících letech tak již neučinila. Z údajů uvedených ve výkazu o úplném výsledku lze také zjišťovat nejrůznější poměrové ukazatele. Jejich výpočty však nejsou v práci realizované.

Tabulka 19: Porovnání výkazu zisku a ztráty a výkazu o úplném výsledku

Výkaz zisku a ztráty v druhovém členění (v tis. Kč)	2011	Výkaz o úplném výsledku (v tis. Kč)	2011
Tržby za prodej zboží	14 209	Pokračující činnosti	
Náklady vynaložené na prodané zboží	10 048		
Obchodní marže	4 161		
Výkony	11 326 657	Tržby z hlavní činnosti	19 122 209
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	11 117 469	Ostatní provozní výnosy	2 339 413
Změna stavu zásob vlastní činnosti	-1 358		
Aktivace	210 546		
Výkonová spotřeba	11 853 071	Výkonová spotřeba	-9 851 285
Spotřeba materiálu a energie	4 679 846		
Služby	7 173 225		
Přidaná hodnota	-522 253		
Osobní náklady	10 614 935	Náklady na zaměstnanecké požitky	-7 781 759
Mzdové náklady	7 676 321		
Odměny členům orgánů společnosti a družstva	5 650		
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	2 520 743		
Sociální náklady	412 221		
Daně a poplatky	44 295		
Odpisy dlouhodob. nehmotného a hmotného majetku	2 217 244	Odpisy a amortizace	-3 597 340
Tržby z prodeje dlouhodob. majetku a materiálu	2 022 796		
Tržby z prodeje dlouhodob. majetku	1 021 984		

Tržby z prodeje materiálu	1 000 812		
Zůstatková cena prodaného dlouhodob. majetku a materiálu	1 227 295		
Zůstatková cena prodaného dlouhodob. majetku	294 250		
Prodaný materiál	933 045		
Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období	-400 720		
Ostatní provozní výnosy	12 757 349	Ostatní provozní zisky	150 453
Ostatní provozní náklady	295 593		
Provozní výsledek hospodaření	259 250	Zisk (ztráta) před úroky a zdaněním	381 691
Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	83 267		
Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku	83 267		
Výnosy z krátkodobého finančního majetku	16 141		
Výnosové úroky	1 008		
Nákladové úroky	301 140	Finanční náklady	-412 734
Ostatní finanční výnosy	409 960	Ostatní zisky (ztráty)	-50 366
Ostatní finanční náklady	572 712		
Finanční výsledek hospodaření	-363 476	Zisk (ztráta) před zdaněním	-81 409
Daň z příjmů za běžnou činnost	-281	Daň z příjmů	282
- splatná	-281		
Výsledek hospodaření za běžnou činnost	-103 945		
Mimořádné výnosy	389 940	Zisk (ztráta) za období z pokračující činnosti	-81 127
Mimořádné náklady	124 713	Ukončené činnosti	
Mimořádný hospodářský výsledek	265 227	Zisk (ztráta) z ukončených činností	395 781
Výsledek hospodaření za účetní období	161 282	Zisk (ztráta) za období	314 654
Výsledek hospodaření před zdaněním	161 001		

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výroční zprávy zveřejňované skupinou České dráhy.

Na první pohled je patrné, že oblast výsledovky sestavené dle IFRS bez části ostatního úplného výsledku, obsahuje méně položek než výkaz zisku a ztráty sestavený dle českých účetních předpisů (ČÚP). ČÚP totiž přesně stanovují podobu a obsah výkazu zisku a ztráty, IFRS pouze vyjmenovávají minimální povinné položky. Není stanovena přesná podoba výkazu, záleží pouze na účetní jednotce, jakou zvolí.

Navíc je možné členit náklady jak účelově, tak i druhově. Značná volnost v IFRS se pak ale může projevit v obtížnosti srovnávání výsledků mezi podniky.

Většina položek ve výkazu o úplném výsledku je součtovými řádky. Nejsou zde uvedeny jejich jednotlivé podsložky, jako je tomu v případě ČÚP. Aby uživatel blíže pochopil složení jednotlivých položek, musí nahlédnout do přílohy k účetní závěrce. IFRS také povolují kompenzace mezi některými výnosy a náklady, proto jsou mnohdy položky výkazu pojmenovány jako zisk (ztráta) z určitého titulu. Česká republika kompenzace ve svých výkazech nikdy nepovolovala. Teprve od roku 2016 došlo k určitým změnám a alespoň v některých oblastech budou kompenzace umožněny.

Výkaz o úplném výsledku používá jiné členění činností podniku. ČÚP požadují rozdělení na běžnou a mimořádnou činnost, zatímco IFRS na pokračující a ukončené činnosti. Jak již bylo mnohokrát řečeno v předchozím textu, ČÚP od roku 2016 ruší členění na mimořádnou a běžnou činnost. Nově se bude mimořádná činnost zahrnovat do provozní a finanční části výkazu zisku a ztráty. I IFRS rozděluje výkaz o úplném výsledku do provozního a finančního segmentu.

Nejzajímavější na celém srovnávání ale asi je rozdílné vyčíslení jednotlivých položek výkazů. Osobní náklady se neshodují s náklady na zaměstnanecké požitky ani provozní výsledek hospodaření nedosahuje na hodnotu zisku (ztráty) před úroky a zdaněním (viz tabulka 19). Pro jednoznačné vysvětlení rozdílů je potřeba nahlédnout do příloh účetní závěrky. Rozdíly vznikají z důvodu jiného uznání výnosů a nákladů, případně z jiného obsahového vymezení jednotlivých položek výkazů. Příkladem může být tato situace: ČÚP zahrnují transakci do ostatních provozních výnosů, zatímco IFRS mezi tržby z hlavní činnosti, jindy nepoměr vzniká z důvodu zatřídění transakce do oblasti ukončených činností. Rozdíly způsobuje i rozdílné vnímání aktivace a změny stavu zásob vlastní činnosti. ČÚP tyto položky řadí mezi výnosy, IFRS mezi náklady. Česká republika se rozhodla, že vnímání těchto položek v rámci nákladů je opodstatněnější, a bude proto od nynějška (roku 2016) přistupovat k aktivaci i změně stavu zásob vlastní činnosti dle vzoru IFRS. Dalším důvodem vzniku odlišností je i jiné vnímání leasingu. Podle IFRS o aktivu pořízeném finančním leasingem účtuje nájemce, ČÚP nesouhlasí a požadují vykázání aktiva

u pronajímatele. Rozdílností je mnoho, jak je z naznačeného výčtu patrné. Aby však bylo možné postřehnout všechny příčiny nerovností, bylo by nutné zaměřit se na postupy účtování jednotlivých transakcí, což bohužel není v rozsahu této práce splnitelné.

Další složkou výkazu o úplném výsledku je tzv. ostatní úplný výsledek za období. Jeho obsah pro konkrétní případ společnosti České dráhy, a.s. naznačuje následující tabulka.

Tabulka 20: Ostatní úplný výsledek

Ostatní úplný výsledek, (v tis. Kč)	2011
Zisk (ztráta) za období	314 654
Zajištění peněžních toků	-31 476
Související daň z příjmů	0
Ostatní úplný výsledek za období	-31 476
Úplný výsledek za období celkem	283 178

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výroční zprávy zveřejňované skupinou České dráhy.

V případě společnosti České dráhy, a.s. se do ostatního úplného výsledku zahrnuje pouze položka zajištění peněžních toků - změna reálné hodnoty derivátů na konci období. Tato položka může být v budoucnu za splnění určitých podmínek reklasifikována do hospodářského výsledku. Zajišťovací účetnictví, popř. zajišťovací nástroje (deriváty), souvisí s měnovým rizikem, jelikož jsou používány různé oceňovací základny. „Z ekonomického hlediska tímto rozumíme cílenou eliminaci rizik (např. měnových, úrokových, apod.), zatímco z účetního hlediska je cílem snížení volatility výsledku hospodaření díky nestandardnímu účtování.“⁵⁰ Společnost tedy

⁵⁰ STROUHAL, J. *Deriváty v účetnictví podnikatelů*.

uzavírá smlouvy o finančních derivátech, které se oceňují reálnou hodnotou a vždy ke konci účetního období musí finanční deriváty přecenit reálnou hodnotou aktuální ke konci účetního období. „Účinná část změn reálné hodnoty finančních derivátů, které se tak označují a splňují kritéria zajištění peněžních toků, se vykazuje v ostatním úplném výsledku a je kumulována ve fondu ze zajištění peněžních toků. Zisk anebo ztráta týkající se neúčinné části se vykazuje přímo v hospodářském výsledku.“⁵¹ V ostatním úplném výsledku jsou tedy vyjádřeny změny reálné hodnoty finančních derivátů. V České republice se změny reálné hodnoty derivátů, které zajišťují očekávané peněžní toky, účtují do vlastního kapitálu. Do nákladů nebo výnosů jsou tyto změny přeneseny až v obdobích, v nichž jsou zaúčtovány náklady a výnosy spojené se zajišťovanými položkami, neboli při konečném vykázání transakce.

Je tedy patrné, že některé situace, které zobrazuje ostatní úplný výsledek, nemusí být zobrazovány ve výkazu zisku a ztráty sestaveného dle ČÚP. Mnohdy se tyto změny účtují přímo do vlastního kapitálu. Z tohoto pohledu IFRS zjednodušuje orientaci uživatelům účetních informací v účetní závěrce oproti ČÚP. Ti totiž nemusí zkoumat více účetních výkazů najednou, jelikož výkaz o úplném výsledku poskytuje veškerá potřebná data. Na druhou stranu je výkaz o úplném výsledku méně obsáhlý, protože většinou obsahuje pouze povinné položky stanovené IFRS. Pokud chce uživatel nahlédnout více do složení jednotlivých položek, musí se orientovat na přílohu účetní závěrky.

⁵¹ České dráhy, a.s. Výroční zpráva 2011 Skupiny České dráhy. Str. 79.

Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat vypovídací schopnost výkazu zisku a ztráty sestaveného podle českých účetních předpisů a IFRS. V teoretické části práce je rozebírána účetní závěrka, její základní stavební kameny (účetní výkazy) a její vymezení v českých účetních předpisech. Následně je charakterizován samotný výkaz zisku a ztráty. Jsou zde naznačeny jeho možné podoby a konkrétně definována forma výkazu, kterou požaduje Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (ZoÚ), a související účetní předpisy (Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení ZoÚ pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, a České účetní standardy).

Tato oblast byla poměrně obtížně uchopitelná především z důvodu novelty ZoÚ a navazujících účetních předpisů. Práce si dávala za úkol vymezit alespoň základní změny zavedené touto novelou tak, aby vytvořila potřebný podklad pro hodnocení vypovídací schopnosti výkazu zisku a ztráty jak po stránce teoretické, tak praktické. V práci je uveden i stav před změnou, jelikož jsou v praktické části analyzovány výkazy zisku a ztráty, jenž byly sestaveny před rokem 2016 dle starého znění ZoÚ. Účetní výkazy podle nového znění ZoÚ zatím nebyly sestaveny a v praktické části proto nemohly být analyzovány.

Další teoretické kapitoly se zaměřují na proces harmonizace a vydávání Mezinárodních standardů účetního výkaznictví. Pozornost se opět upírá na standardy, které řeší problematiku výkazu zisku a ztráty (neboli výkazu úplného výsledku), a na Koncepční rámec IFRS. Poté již navazuje kapitola pojednávající o vypovídací schopnosti výkazu zisku a ztráty. Tato schopnost je omezována mnoha aspekty, o kterých práce vypráví. Jejich působení lze však určitými kroky zmírnit. Důležitá je také provázanost zkoumaného výkazu s ostatními účetními výkazy. I když je výkaz zisku a ztráty mnohými uživateli označován za nejdůležitější ze všech sestavovaných výkazů, bez vazby na ostatní je jeho vypovídací schopnost podstatně nižší. Na konci teoretické části práce se nachází kapitola o finanční analýze, v níž jsou uvedeny základní postupy, jenž jsou použity pro zkoumání výkazu zisku a ztráty v praktické části práce.

Praktická část práce analyzuje vypovídací schopnost výkazu zisku a ztráty konkrétního podniku. Na jeho účetní informace je nahlíženo z pohledu externích uživatelů. Základní postupy využitě pro analýzu vychází z metod uvedených a popsanych v teoretické části práce. Mezi ně patří: vertikální a horizontální analýza výnosů a nákladů, výpočet poměrových ukazatelů, porovnávání vývoje položek výkazu zisku a ztráty mezi lety a odhadování trendu do budoucna, srovnávání výsledků s konkurenčním podnikem atd. Ve výzkumu není opomenuta ani daňová problematika a vykazování odložené daně. V rámci zkoumaného podniku jde totiž o poměrně významnou skutečnost, která se promítá do vykázaného výsledku hospodaření za účetní období. Její vývoj se ale rok od roku mění a není možné určit konkrétní trend. Výsledky podniku jsou vždy komentovány a hodnoceny. Každý uživatel účetních informací ale nahlíží na daný podnik a jeho výsledky jiným způsobem. Zajímají je různé oblasti a různé výsledné hodnoty. Jejich pravděpodobné zájmy jsou opět blíže specifikovány a zasazeny do konkrétní situace.

Účetní výkazy sestavené dle českých účetních předpisů a IFRS se liší. Jejich odlišnosti jsou značné. Není proto možné porovnávat výkazy sestavené na základě různých předpokladů. Část analýzy pojednávající o úplném výsledku je proto především informativní. Ukazuje strukturu výkazu a jeho zvýšenou vypovídací schopnost díky části ostatního úplného výsledku. České účetní výkazy byly vždy sestavovány na základě ZoÚ a ostatních účetních předpisů. Jednou z hlavních funkcí výkazu zisku a ztráty dle nich bylo vykázání výsledku hospodaření, z něhož se následně zjišťoval základ daně pro daň z příjmů. Této funkci byl vždy výkaz zisku a ztráty podřízen. Mezinárodní standardy účetního výkaznictví se naproti tomu snaží co nejlépe informovat externí uživatele (hlavně investory) o všech možných událostech, jež mohou ovlivnit jejich rozhodování. Tyto rozdíly vedou k odlišným požadavkům na vykazované informace. Již několikrát zmiňovaná novela ZoÚ má za úkol tyto rozdíly alespoň trochu odbourat a přiblížit tuzemské účetní předpisy o něco blíže IFRS. Jejich efekt se však projeví až v budoucnu, kdy se na jejich základě budou vytvářet účetní závěrky. Rozdíly mezi IFRS a českými účetními předpisy jsou alespoň v základních rysech opět uváděny v praktické části práce z pohledu externích uživatelů. Jedním z nich je např. neexistence koncepčního rámce v České republice

atd. Mezi rozdíly odstraněné novelou ZoÚ patří např. přesunutí aktivace a změny stavu zásob vlastní činnosti do nákladových položek. Jejich vykázání bude nově snižovat náklady, nikoliv zvyšovat výnosy, což je podstatný krok pro různé finanční analýzy a statistiky. Z pohledu struktury výkazu zisku a ztráty je zajímavé zrušení různých součtových řádků (obchodní marže, výkony, přidaná hodnota), vytvoření nových a změna obsahu jednotlivých položek výkazu.

Čím dál více českých společností musí sestavovat účetní závěrky dle IFRS, jelikož jsou buď jejich akcie obchodovány na regulovaných trzích cenných papírů v členských státech Evropské unie, nebo jsou nuceni IFRS použít pro účely konsolidace v případě, že si to žádá jejich matka. Proto je přiblížení českých účetních předpisů a IFRS poměrně významným krokem. Do této chvíle totiž vypovídací schopnost výkazu zisku a ztráty sestaveného podle českých účetních předpisů značně zaostávala za výsledky IFRS. Novela ZoÚ však v žádném případě nezavedla výkaz úplného výsledku. Na jeho principu společnosti informují uživatele nejen o svém výsledku hospodaření, ale i o celkové výkonnosti podniku. Je otázkou, do jaké míry je možné ztotožnit české účetní předpisy s IFRS, protože i nadále musí výkaz zisku a ztráty sloužit daňovým účelům. Z toho důvodu pak mají účetní jednotky tendenci ovlivňovat výši daňových nákladů, aby si snížily základ daně a daňovou povinnost. Jejich chování má potom vliv i na snížení vypovídací schopnosti výkazu zisku a ztráty. Účetní jednotky účtující dle IFRS tuto skutečnost neřeší. Jejich cílem je spíše ukázat ziskovost svého hospodaření potenciálním investorům a ostatním externím uživatelům.

Jaký je tedy závěr mého zkoumání? Jak již bylo řečeno na počátku této kapitoly, výkaz zisku a ztráty je dle mnohých uživatelů nejdůležitějším účetním výkazem. Na jeho základě může uživatel zkoumat vývoj minulých a současných veličin a odhadovat trendy do budoucna. Dále mohou být prováděna různá zkoumání poměrových ukazatelů a jejich porovnávání v čase v rámci podniku, s konkurencí nebo celým odvětvím. Jak je ale patrné, výkaz zisku a ztráty sám o sobě nestačí k vytvoření jednoznačného a správného závěru o zdraví podniku a jeho vývoji do budoucna. Je zapotřebí velké množství dat z vnějšího i vnitřního prostředí. Pro posouzení situace podniku je vhodné nahlížet i do ostatních účetních výkazů. Především v příloze je možné nalézt obrovské množství důležitých dat, jenž umožní

uživateli proniknout více do výkazu zisku a ztráty a pochopit všechny souvislosti. Bez bližšího zkoumání je možné pouze obecně hodnotit čísla uvedená ve výkazu a v návaznosti na ně vytvářet určité často ničím nepodložené hypotézy, nebude nikdy možné, dobrat se ke konkrétním závěrům.

Jaká je vypovídací schopnost výkazu, pokud je sestaven dle IFRS? Všichni odborníci uvádí, že je vypovídací schopnost výkazu úplného výsledku vyšší v porovnání s výkazem zisku a ztráty dle českých účetních předpisů. Pro zasvěceného uživatele tomu tak skutečně je. IFRS vykazuje u nájemce finanční leasing, aktivace a změny stavu zásob vlastní činnosti řadí do nákladových položek, mnoho nerealizovaných nákladů a výnosů (změny v ocenění) zohledňuje v ostatním úplném výsledku a takto by soupis výhod mohl pokračovat ještě dlouho. Pokud se ale běžný uživatel podívá na vykázané skutečnosti, nemůže si nevšimnout, že je obsah výkazu poměrně strohý. Rozpis jednotlivých položek výkazu lze nalézt až v příloze účetní závěrky. Z tohoto hlediska je opět patrná provázanost všech účetních výkazu, která znamená jediné, bez zohlednění všech složek účetní závěrky není možné hodnotit celkovou situaci podniku a provést hodnotnou finanční analýzu. Výhodou výkazu úplného výsledku je přidání části o ostatním úplném výsledku. Díky němu uživatel vidí i změny v ocenění aktiv, vliv změny kurzových rozdílů a mnoho dalších skutečností.

Je tedy patrné, že přibližování se českých účetních předpisů Mezinárodním standardům účetního výkaznictví jistě zvětšuje vypovídací schopnost účetní závěrky, neboť výkazy sestavené dle IFRS jsou založeny na zvykovém právu a vyplývají ze zkušeností poskytovatelů a uživatelů účetních informací. Rychleji reagují na změny prostředí, tzn. na požadavky ohledně struktury a obsahu účetních informací. Mohou být využívány celosvětově, jejich působnost není omezena na konkrétní území a konkrétní daňové režimy.

Jaký vliv na vypovídací schopnost výkazu zisku a ztráty sestaveného dle ČÚP bude mít novela ZoÚ a na něj navazujících předpisů? Vypovídací schopnost účetní závěrky potažmo výkazu zisku a ztráty se od roku 2016 jistě změní. V mnohých ohledech by mělo dojít ke zlepšení vypovídací schopnosti výkazu. Na druhou stranu existují i oblasti, v nichž může nastat pravý opak. Problémem je např. kategorizace

účetních jednotek. Ta člení účetní jednotky do skupin mikro, malých, středních a velkých podniků. Mikro a malé účetní jednotky stanovené ZoÚ mohou sestavovat účetní závěrku ve zkráceném rozsahu a nemusí výkaz zisku a ztráty vůbec zveřejňovat. Proto se vypovídací schopnost výkazu zisku a ztráty u těchto podniků sníží, jelikož k nim externí uživatel nezíská vůbec přístup. V českém prostředí se navíc jedná o poměrně velký počet společností, které zapadají do kategorie mikro a malých účetních jednotek. Vlivem změny ZoÚ také utrpí výkaz zisku a ztráty škodu ve smyslu nemožnosti srovnávání výkazů s předešlými obdobími, kdy bylo použito pro jejich tvorbu jiné znění zákona. I když určitými kroky se dají tyto odlišnosti odstranit.

Z výše uvedených skutečností jsou patrné rozporuplné výsledky analýzy vypovídací schopnosti výkazu zisku a ztráty sestaveného dle českých účetních předpisů a IFRS. IFRS hodnotím jako propracovanější systém s větší vypovídací schopností účetní závěrky jako celku. Nelze však jednoznačně říci, že české účetní předpisy jsou nevhodné či nesprávné pro sestavování účetní závěrky. Jejich cílem je ale spíše uspokojit informační potřeby státu, zatímco IFRS se ohlíží na ostatní externí uživatele a především na investory (současné i budoucí). Výsledek hospodaření bude vždy nabývat jiné hodnoty za použití ČÚP a IFRS. Oba systémy používají jiná účetní pravidla a postupy. Důležité je hlavně vždy zajistit věrný a poctivý obraz finanční situace účetní jednotky.

Zdroje

Knižní zdroje

1. BOKŠOVÁ, J. *Účetní výkazy pod lupou I. - Základy účetního výkaznictví*. Vyd. 1. Praha: Linde Praha, a.s., 2013, 512 s. ISBN: 978-80-7201-921-2.
2. DVOŘÁKOVÁ, D. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. Vyd. 3. Praha: Computer Press, 2011, 327 s. ISBN 978-80-251-3652-2.
3. JANOUŠKOVÁ, J. *Odložená daň z příjmů: dle českých i mezinárodních účetních standardů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 88 s. ISBN 978-80-247-1852-1.
4. JAROŠ, T. *Daň z příjmů právnických osob v kontextu aktuální judikatury*. Vyd.1. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013, 124 s. ISBN 978-80-7478-035-6.
5. KNÁPKOVÁ, A., D. PAVELKOVÁ a K. ŠTEKER. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2013, 236 s. ISBN 978-80-247-4456-8.
6. KOTHARI, J. a E. BARONE. *Financial accounting an international approach*. Essex: Pearson Education, 2006. ISBN 978-0-27369-319-2.
7. KOVANICOVÁ, D. a kol. *Finanční účetnictví - světový koncept*. Vyd. 4. Praha: Polygon, 2003, 536 s. ISBN: 80-7273-090-8.
8. KOVANICOVÁ, D. *Jak porozumět světovým, evropským, českým účetním výkazům*. Vyd.1. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2004, 304 s. ISBN: 80-7273-095-9.
9. KOVANICOVÁ, D. a P. KOVANIC. *Poklady skryté v účetnictví, díl I., Jak porozumět účetním výkazům*. Vyd. 5. Praha: Polygon, 1998, 248 s. ISBN 80-85967-73-1.
10. PILÁŘOVÁ, I. a J. PILÁTOVÁ. *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza podnikatelských subjektů roku 2013*. Vyd. 6. Praha: 1. VOX a.s., 2013, 199 s. ISBN 978-80-87480-20-5.
11. RŮČKOVÁ, P. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2008, 120 s. ISBN 978-80-247-2481-2.
12. SEDLÁČEK, J. *Finanční analýza podniku*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2007, 154 s. ISBN 978-80-251-1830-6.
13. VANČUROVÁ, A., L. LÁCHOVÁ a J. VÍTKOVÁ. *Daňový systém ČR 2010*. Vyd. 10. Praha: 1. VOX a.s., 1997-2010, 356 s. ISBN 978-80-86324-86-9.

14. ŽÁROVÁ, M. *Regulace evropského účetnictví*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2006, 184 s. ISBN 80-245-1046-4.

Ostatní zdroje

15. BĚHOUNEK, P. *Změny v účetnictví pro rok 2016*, [online]. Praha: 2016. [cit. 2016-05-11]. Dostupné z: <<http://www.behounek.eu/news/ucto2016/>>.
16. Deloitte Česká republika. *IFRS do kapsy 2015*, [online]. Praha: 2015. [cit. 2016-11-14]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/audit/IFRS_do_kapsy_2015.pdf>.
17. Deloitte. *International GAAP Holdings limited - model financial statements for the year ended 31 December 2015*, [online]. London: 2015. [cit. 2016-11-29]. Dostupné z: <<http://www.iasplus.com/en/publications/global/models-checklists/2015/ifrs-mfs-2015>>.
18. Deloitte Česká republika. *Vzorová účetní závěrka podle IFRS schválených pro použití v EU 2013*. [online]. Praha: 2014. [cit. 2016-12-14]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/audit/vzorova_ucetni_zaverka_ifrs_2013.pdf>.
19. DVOŘÁKOVÁ, D. *Výnosy ze smluv se zákazníky*. [online]. Praha: 2015. [cit. 2016-12-31]. Dostupné z: <<https://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=cfuc&pdf=451.pdf>>.
20. EY. *IFRS 15 - nový standard upravující účtování výnosů*. [online]. Praha: 2014. [cit. 2016-12-31]. Dostupné z: <http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/IFRS_Developments_80/%24FILE/IFRS%20Developments%20Issue%2080_IFRS%2015_CZ.pdf>.
21. FinAnalysis, Finanční analýza firmy. *Použité poměrové ukazatele.*, [online]. Plzeň. [cit. 2016-12-8]. Dostupné z: <<http://www.finanalysis.cz/pouzite-pomerove-ukazatele.html>>.
22. FROŠCHOVÁ, L. *Novela prováděcí vyhlášky k zákonu o účetnictví pro rok 2016*, [online]. Praha: 2015. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d52176v63901-novela-provade-ci-vyhlasky-k-zakonu-o-ucetnictvi-pro-rok-2016/>>.

23. IASB. *Conceptual Framework for financial reporting 2010*, [online]. London: 2010. [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: <<http://www.ifrs.org/News/Press-Releases/Documents/ConceptualFW2010vb.pdf>>.
24. IASB. *Conceptual Framework for financial reporting - Exposure draft*. [online]. London: 2015. [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: <<http://kjs.mof.gov.cn/zhengwuxinxi/gongzuotongzhi/201506/P020150629528305757224.pdf>>.
25. INTER-CONSULT, spol. s r.o. *Rozvaha a výkaz zisku a ztráty od roku 2016*, [online]. Praha: 2016. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <<http://www.interconsult.cz/rozvaha-vykaz-zisku-a-ztraty-2016.html>>.
26. PWC. *Kapesní průvodce IFRS a rozdíly proti českému účetnictví 2012*, [online]. Praha: 2013. [cit. 2016-11-29]. Dostupné z: <<https://www.pwc.com/cz/cs/ucetnictvi/ifrs-publikace/ifrs-pocket-guide-cz-gaap-rozdily-2013.pdf>>.
27. PWC. *IFRS a české účetní předpisy - podobnosti a rozdíly*, [online]. Praha: 2009. [cit. 2016-11-29]. Dostupné z: <<http://www.pwc.com/cz/cs/ucetnictvi/ifrs-publikace/ifrs-a-cz-gaap-podobnosti-rozdily.pdf>>.
28. Uctovani.net - jasně a srozumitelně. *Účetní osnova pro podnikatele 2016*, [online]. 2016. [cit. 2016-12-08]. Dostupné z: <<https://www.uctovani.net/ucetni-osnova.php>>.

Internetové zdroje

29. BULLA, M. ČÚS č. 009 - *Deriváty*, [online]. Praha: 2008. [cit. 2016-12-14]. Dostupné z: <<http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d4108v5511-cus-c-009-derivaty/>>.
30. České dráhy, a.s. *Historie společnosti*, [online]. [cit. 2016-12-10]. Dostupné z: <<http://www.ceskedrahy.cz/skupina-cd/historie/-700/>>.
31. KRUPOVÁ, L. a M. ČERNÝ. *Dlouhodobé zakázky podle IAS 11*. [online]. Praha: 2007. [cit. 2016-12-31]. Dostupné z: <<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d2050v2815-dlouhodobé-zakázky-podle-ias-11/>>.
32. STROUHAL, J. *Deriváty v účetnictví podnikatelů*, [online]. Praha: 2012. [cit. 2016-12-14]. Dostupné z: <<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d40798v51121-derivaty-v-ucetnictvi-podnikatelu/>>.

Právní a jiné předpisy

- 33. Český účetní standard pro podnikatele č. 019, Náklady a výnosy
- 34. Český účetní standard pro podnikatele č. 024, Srovnatelné období za účetní období započaté v roce 2016
- 35. IAS 1 - Sestavování a zveřejňování účetních výkazů
- 36. IAS 11 - Smlouvy o zhotovení
- 37. IAS 18 - Výnosy
- 38. Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví
- 39. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
- 40. Zákona o daních z příjmů - č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Výroční zprávy a účetní závěrky podniků

- 41. České dráhy, a.s. *Výroční zpráva 2011 Skupiny České dráhy*, [online]. Praha: 2012. [cit. 2016-12-14]. Dostupné z: <<http://www.ceskedrahy.cz/assets/skupina-cd/fakta-a-cisla/vyrocni-zpravy/vyrocni-zprava-skupiny-cd-2011.pdf>>.
- 42. UPC Česká republika, s.r.o. *Výroční zpráva 2012*, [online]. Praha: 2013. [cit. 2016-12-1]. Dostupné z: <<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=17234628&subjektId=470181&spis=266771>>.
- 43. UPC Česká republika, s.r.o. *Výroční zpráva 2013*, [online]. Praha: 2014. [cit. 2016-12-1]. Dostupné z: <<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=17931999&subjektId=470181&spis=266771>>.
- 44. UPC Česká republika, s.r.o. *Výroční zpráva 2014*, [online]. Praha: 2015. [cit. 2016-12-1]. Dostupné z: <<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=39938414&subjektId=470181&spis=266771>>.
- 45. UPC Česká republika, s.r.o. *Výroční zpráva 2015*, [online]. Praha: 2016. [cit. 2016-12-1]. Dostupné z: <<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=45187519&subjektId=470181&spis=266771>>.
- 46. HAYEK, spol. s r.o. holding. *Zpráva auditora o ověření účetní závěrky obchodní společnosti Planet A, a.s. k 31.12.2015*, [online]. Praha: 2016. [cit. 2016-12-9].

Dostupné z: <<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=44729886&subjektId=424066&spis=72950>>.

47. HAYEK, spol. s r.o. holding. *Zpráva nezávislého auditora o ověření účetní závěrky obchodní společnosti Planet A, a.s. k 31.12.2014*, [online]. Praha: 2015. [cit. 2016-12-9]. Dostupné z: <<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=40587244&subjektId=424066&spis=>>>.

Seznam obrázků

Obrázek 1: Provázanost účetních výkazů	46
Obrázek 2: Vývoj přidané hodnoty	72
Obrázek 3: Vývoj provozního, finančního a mimořádného výsledku hospodaření	72
Obrázek 4: Vývoj daňové povinnosti	74

Seznam tabulek

Tabulka 1: Horizontální forma výkazu zisku a ztráty	25
Tabulka 2: Vertikální forma výkazu zisku a ztráty	25
Tabulka 3: Účelové členění nákladů	26
Tabulka 4: Druhové členění nákladů	29
Tabulka 5: Úprava výsledku hospodaření před zdaněním na základ daně z příjmů právnických osob	31
Tabulka 6: Podoba výkazu zisku a ztráty při druhovém členění provozních nákladů:	41
Tabulka 7: Výkaz úplného výsledku, účelové členění	43
Tabulka 8: Výkaz zisku a ztráty společnosti UPC Česká republika s.r.o. v letech 2011-2015 ..	57
Tabulka 9: Analýza tržeb z prodeje zboží a výkonů vlastní výroby	61
Tabulka 10: Vertikální analýza výnosů	62
Tabulka 11: Horizontální analýza výnosů	64
Tabulka 12: Vertikální analýza nákladů	66
Tabulka 13: Horizontální analýza nákladů	69
Tabulka 14: Výchozí data pro graf, v tis. Kč	74
Tabulka 15: Výpočet EBIT, v tis. Kč	75
Tabulka 16: Výpočet poměrových ukazatelů	76
Tabulka 17: Výkaz zisku a ztráty společnosti Planet A, a.s., v letech 2013-2015	79
Tabulka 18: Výpočet poměrových ukazatelů	81
Tabulka 19: Porovnání výkazu zisku a ztráty a výkazu o úplném výsledku	84
Tabulka 20: Ostatní úplný výsledek	87